

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

OTSUSED

KOMISJONI OTSUS (EL) 2021/1757,

4. detsember 2020,

abikava SA.38399 – 2019/C (ex 2018/E) kohta, mida rakendas Itaalia – Itaalia sadamate maksustamine äriühingu tulumaksuga

(Ainult itaaliakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 3. juuli 2013. aasta kirjaga saatis komisjon kõikidele liikmesriikidele põhjaliku küsimustiku, et koguda teavet nii sadamate äriühingu tulumaksuga maksustamise kui ka eri liiki investeeringuteks või sadamate käitamiseks antava riigi toetuse muude võimalike vormide kohta. Itaalia ametiasutused saatsid oma vastused eespool nimetatud küsimustikule 12. septembri 2013. aasta ja 1. oktoobri 2013. aasta kirjadega. 24. jaanuari 2014. aasta ja 2. septembri 2014. aasta kirjades palus komisjon lisateavet, mille Itaalia esitas 14. veebruari 2014. aasta, 11. septembri 2014. aasta ja 29. septembri 2014. aasta kirjadega. 14. novembri 2014. aasta kirjas esitasid Itaalia ametiasutused lisateavet. 27. aprilli 2017. aasta kirjaga saatis komisjon Itaalia ametiasutustele täiendava teabepäringu, millele viimased vastasid 24. mail 2017.
- (2) 30. aprilli 2018. aasta kirjas teavitas komisjon kooskõlas nõukogu määruse (EL) 2015/1589 ⁽²⁾ (edaspidi „menetlusmäärus“) artikliga 21 Itaaliat oma esialgsest riigiabi käsitlevast hinnangust seoses sätetega sadamate äriühingu tulumaksuga maksustamise kohta ning kutsus Itaalia ametiasutusi üles esitama oma tähelepanekud. 22. mail 2018 ja 27. juunil 2018 toimusid komisjoni ja Itaalia ametiasutuste kohtumised. 3. juuli 2018. aasta kirjas vastas Itaalia komisjoni 30. aprilli 2018. aasta kirjale. Itaalia esitas lisateavet 10. septembri 2018. aasta kirjas.

⁽¹⁾ ELT C 7, 10.1.2020, lk 11.

⁽²⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9–29).

- (3) 8. jaanuaril 2019 tegi komisjon kooskõlas menetlusmääruse artikliga 22 ettepaneku asjakohaste meetmete kohta. Komisjon kutsus Itaaliat üles võtma meetmeid, millega tagatakse, et sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate suhtes, kes tegelevad majandustegevusega, kohaldatakse äriühingu tulumaksu samamoodi kui muude ettevõtjate suhtes. Samuti kutsus komisjon Itaalia ametiasutusi üles teavitama teda kahe kuu jooksul alates ettepaneku kättesaamisest kirjalikult sellest, et kooskõlas menetlusmääruse artikli 23 lõikega 1 nõustuvad nad asjakohaseid meetmeid käsitleva ettepanekuga tingimusteta, ühemõtteliselt ja täielikult.
- (4) 7. märtsi 2019. aasta kirjas lükkas Itaalia komisjoni ettepaneku ametlikult tagasi. 2. aprillil 2019 ja 7. mail 2019 toimusid Itaalia ametiasutuste ja komisjoni vahel täiendavad kohtumised. Nendel kohtumistel kordas Itaalia oma seisukohta.
- (5) Kuna Itaalia ametiasutused ei nõustunud asjakohaseid meetmeid käsitleva ettepanekuga, otsustas komisjon 15. novembri 2019. aasta kirjas kooskõlas menetlusmääruse artikli 23 lõikega 2 algatada aluslepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse. Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽³⁾. Komisjon kutsus Itaaliat ja huvitatud isikuid üles esitama märkusi.
- (6) Itaalia edastas komisjonile oma tähelepanekud 4. veebruari 2020. aasta kirjaga.
- (7) Komisjon sai märkusi järgmistelt huvitatud isikutelt:
1. Confetra – Confederazione Generale Italiana dei Trasporti e della Logistica (Itaalia transpordi ja logistika keskliit);
 2. Conftrasporto-Confcommercio (transpordi-, laevandus- ja logistikaühenduste keskliit);
 3. Assopporti (Itaalia sadamate liit);
 4. Federazione Italiana Lavoratori Trasporti FILT-CGIL, Federazione Italiana Trasporti FIT-CISL, Unione Italiana dei Lavoratori dei Trasporti UILTRASPORTI (Itaalia transporditöötajate liit, Itaalia transporditöötajate ametiühingute liit, Itaalia transporditöötajate ühendus);
 5. Associazione Nazionale Imprese Portuali ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit).
- (8) Samuti sai komisjon tähelepanekuid nn Trieste vabaterriitoriumi rahvusvaheliselt ajutiselt esindajalt.
- (9) Komisjon edastas need tähelepanekud Itaaliale ja andis talle võimaluse esitada nende kohta märkusi. Itaalia ei esitanud ühtki märkust.

2. UURITUD MEETME KIRJELDUS JA UURIMISE KONTEKST

- (10) Itaalias ei kohaldata sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate (edaspidi „sadamavaldajad“) suhtes äriühingu tulumaksu (IRES). Sadamavaldajate vabastus äriühingu tulumaksust Itaalias on käesolevas otsuses käsitletud meede.

2.1. Sadamate korraldus ja reguleerimine Itaalias

2.1.1. Seadus 84/1994 ja sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate loomine

- (11) Seadusega 84/1994 ⁽⁴⁾ (muudetud kujul, edaspidi „seadus 84/1994“) on reguleeritud sadamate tegevus ning sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate, merendusameti ja teiste sadamateenustega seotud ettevõtjate ülesanded ja funktsioonid.
- (12) Sadamaid, kus sadamavaldajad tegutsevad, nimetatakse „riikliku ja rahvusvahelise majandusliku tähtsusega sadamateks või konkreetseteks sadamaaladeks“ (II kategooria I ja II klassi sadamad).

⁽³⁾ Vt joonealune märkus nr 1.

⁽⁴⁾ Legge 28 gennaio 1994, n. 84 Riordino della legislazione in materia portuale (GU Serie Generale n.28 del 04-02-1994 - Suppl. Ordinario n. 21).

- (13) Riikliku ja rahvusvahelise majandusliku tähtsusega sadamatel või konkreetsetel sadamaaladel (II kategooria I ja II klassi sadamatel) on funktsioonid, mis on seotud järgmisega:
- 1) kaubandus ja logistika;
 - 2) tööstus ja nafta;
 - 3) reisijateveeteenused, sealhulgas kruiisireisijatega seotud teenused;
 - 4) kalapüük;
 - 5) turism ja vaba aja veetmine.
- (14) Pärast seadusandliku dekreedi 169/2016 jõustumist on Itaalias loodud 16 sadamavaldajat, kelle alla kuulub 57 suuremat sadamat. Sadamavaldajate hallatud sadamad on loetletud A lisa, mis moodustab seaduse 84/1994 lahutamatu osa. A lisa võib muuta, et lubada mõne sadama lisamine või anda sadam teatavatel tingimustel üle teisele sadamavaldajale.
- (15) Seaduse 84/1994 kohaselt on sadamavaldajad riikliku tähtsusega mittemajanduslikud avalik-õiguslikud üksused, kellel on õiguslik eristaatus ning halduslik, korralduslik, regulatiivne, eelarvealne ja rahanduslik autonoomia. Nende üle teeb järelevalvet taristu- ja transpordiminister. Nende eelarve ja bilansi peab heaks kiitma taristu- ja transpordiminister kokkuleppel majandus- ja rahandusministriga. Sadamavaldajate finantsjuhtimist auditeerib kontrollikoda.
- (16) Seaduse 84/1994 kohaselt peavad sadamavaldajad koostama strateegilist kavandamist käsitleva programmi, milles on täpsustatud nende arengueesmärgid. Nad peavad edendama energiatõhususe parandamise ja sadamates taastuenergia kasutamise meetmeid ning koostama vastava kavandamisdokumendi.
- (17) Seaduse 84/1994 kohaselt vastutab suurte taristutööde (merekanalite, kaitsetammide, dokkide ja seadmetega varustatud dokkide ehitamine, merepõhja süvendamine) eest II kategooria (I ja II klassi) sadamates riik. Piirkonnad, omavalitsused või sadamavaldajad võivad sekkuda oma vahenditega. Enda tehtud tööde kulude katmiseks võivad sadamavaldajad kehtestada lastitavatele või lossitavatele kaupadele lisamakse või suurendada kontsessioonitasude summat.

2.1.2. Sadamasiisteeme haldavate sadamavaldajate ja merendusameti ülesanded

- (18) Kooskõlas seaduse 84/1994 artikliga 6 täidavad sadamavaldajad järgmisi ülesandeid:
- 1) sadamatööde ja -teenuste haldamine, kavandamine, koordineerimine, reguleerimine, edendamine ja kontrollimine, seaduse 84/1994 artiklites 16 (vt punkt 2.1.4 allpool), 17 ja 18 (vt punkt 2.1.5 allpool) osutatud lubade ja kontsessioonide andmisega seotud tegevus ning muu äri- ja tööstustegevus sadamates;
 - 2) sadamaala ühiskasutuses olevate osade korraline ja erakorraline hooldamine, sealhulgas merepõhja hooldamine;
 - 3) selliste sadamakasutajatele suunatud üldhuviteenuste osutamise määramine ja kontrollimine, mis ei ole tihedalt seotud artiklis 16 nimetatud sadamatoimingutega (vt punkt 2.1.4 allpool);
 - 4) sadamaalal ametiasutuste ja organite haldustegevuse koordineerimine;
 - 5) mereäärse vara hulka kuuluva maa ja kaupade ainuõiguslik haldamine kooskõlas seaduse 84/1994 ja navigatsiooniseadustiku sätetega;
 - 6) ühenduste koordineerimine ja edendamine väljaspool sadamaid asuvate ja sadamatevaheliste logistikasüsteemidega.
- (19) Seaduse 84/1994 kohaselt vastutab merendusamet navigatsiooniseadustiku ja eriõigusaktidega ette nähtud politsei- ja julgeolekufunktsioonide eest.

- (20) Kooskõlas seaduse 84/1994 artikliga 6 ei tohi sadamavaldajad teostada otseselt ega investeerimisobjektiks olevate äriühingute kaudu sadamatöid ⁽⁵⁾ ja nendega tihedalt seotud tegevust. Lisaks ei tohi sadamavaldajad osutada tehnilis-merenduslikke teenuseid (lootsi-, pukseerimis-, sildumis- ja lihterdamisteenused).
- (21) Moodustada tuleb nõuandekomitee, kuhu kuulub viis sadamas tegutsevate ettevõtjate töötajate esindajat, üks sadamavaldaja töötajate esindaja ja üks iga järgmise sadamas tegutsevate ettevõtjate kategooria esindaja: laevaomanikud, tööstusettevõtted, artiklites 16 (vt punkt 2.1.4 allpool) ja 18 (vt punkt 2.1.5 allpool) osutatud äriühingud, ekspediitorid, meremehed ja agendid ning sadamatesektoris tegutsevad vedajad. Komiteel on nõuandev funktsioon seoses lubade ja kontsessioonide andmise, peatamise või kehtetuks tunnistamisega.
- (22) Sadamavaldajad loovad oma piirkondlikud bürood, kus sadamavaldaja peasekretär või tema esindaja vastutab muude ülesannete hulgas kuni neljaks aastaks kontsessioonide andmise eest ning asjaomaste kontsessioonitasude kindlaksmääramise eest, võttes arvesse nõuandekomitee ja halduskomitee arvamust.

2.1.3. Sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate rahalised vahendid

- (23) Sadamavaldajate tulud koosnevad järgmisest:
- 1) seaduse 84/1994 artiklis 18 osutatud kontsessioonitasud (vt punkt 2.1.5 allpool) sadamaalal asuvate ja territooriumi piiresse jäävate riigile kuuluvate alade ja dokkide eest;
 - 2) seaduse 84/1994 artiklis 16 osutatud sadamatööde lubade tasud (vt punkt 2.1.4 allpool);
 - 3) ankrukohatasud („*tassa di ancoraggio*“);
 - 4) lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud („*tassa portuale*“);
 - 5) piirkondade, kohalike omavalitsuste ja muude avalik-õiguslike asutuste tehtavad maksed;
 - 6) muud tulud.
- (24) Itaalia taristu- ja transpordiministeeriumi aruande kohaselt olid Itaalia sadamate tulude kaks põhikomponenti 2017. aastal nn sadamatasud (täpsemalt lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud, st vastavalt *tassa portuale* ja *tassa di ancoraggio*) ning kontsessioonitasud, mis moodustasid vastavalt 53,2 % ja 27,1 % tegevustuludest ⁽⁶⁾.

2.1.4. Sadamatööd (seaduse 84/1994 artikkel 16)

- (25) Sadamatööd on kaupade ja kõikide muude esemete lastimine, lossimine, ümberlaadimine, ladustamine ja üldine liigutamine sadamaalal. Sadamateenused on spetsialiseeritud teenused ning sadamatööde tsükli täiendavad teenused ja selle kõrvalteenused. Sadamavaldajad võivad neid teenuseid täpsustada erieeskirjades, mis antakse välja transpordi- ja navigatsiooniministri käskkirjaga.
- (26) Sadamavaldajad reguleerivad sadamatöid ja -teenuseid ja iga ettevõtja avalikustatavate tariifide kohaldamist ja teevad järelevalvet nende tegevuste üle ning esitavad regulaarselt aruandeid transpordi- ja navigatsiooniministrile.
- (27) Sadamatööde tegemiseks ja sadamateenuste osutamiseks kas enda või kolmandate isikute poolt on vaja sadamavaldaja luba. Nimetatud luba peab hõlmama sadamatööde tegemist või ühe või mitme sadamateenuse osutamist, mis tuleb loal kindlaks määrata.
- (28) Luba omavad ettevõtjad registreeritakse sadamavaldajate peetavates eraldi registrites ning nad peavad maksma aastamaksu ja esitama tagatise.

⁽⁵⁾ Sadamatööd on kaupade ja kõikide muude esemete lastimine, lossimine, ümberlaadimine, ladustamine ja üldine liigutamine sadamaalal. Sadamateenused on spetsialiseeritud teenused ning sadamatööde tsükli täiendavad teenused ja selle kõrvalteenused. Sadamatööde mõiste on esitatud seaduse 84/1994 artiklis 16 ja seda on kirjeldatud punktis 2.1.4 allpool.

⁽⁶⁾ Relazione sull'attività delle autorità di sistema portuale, Anno 2017, Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, avaldatud 16. septembril 2019 (<http://www.mit.gov.it/node/11420>).

- (29) Seoses lubade andmisega määrab transpordi- ja navigatsiooniminister kindlaks järgmise:
- 1) isiklikud, rahalised ja kutsealased nõuded käitajatele ja luba taotlevatele ettevõtjatele;
 - 2) loa andmist, peatamist ja tühistamist ning seotud kontrolle käsitlevad kriteeriumid, menetlused ja tähtsajad;
 - 3) loa kehtivusaeg ja eripäradega seotud aastamaksude ja tagatise minimaalse ja maksimaalse summa kindlaksmääramise parameetrid, võttes arvesse investeeringute mahtu ja teostatavat tegevust.
- (30) Sadamavaldajad avalikustavad sadamatööde tariifid. Luba omavad ettevõtjad peavad teatama sadamavaldajale tariifid, mida nad kavatsevad kasutajatelt nõuda, samuti kõik nende edasised muudatused.
- (31) Loa kehtivusaeg peab olema seotud ettevõtja kavandatud tegevusprogrammiga või juhul, kui heakskiidetud ettevõtja on ühtlasi kontsessiooni omanik seaduse 84/1994 artikli 18 tähenduses (vt punkt 2.1.5 allpool), sama kui kontsessiooni kehtivusaeg. Luba võib pikendada seoses uute tegevusprogrammidega või pärast kontsessiooni pikendamist.
- (32) Sadamavaldajad peavad pärast kohaliku nõuandekomiteega konsulteerimist kindlaks määrama väljastatavate lubade maksimaalse arvu, võttes arvesse sadama tegevusega seotud nõudeid ja seal toimuvat liiklust, tagades igal juhul selles sektoris kõrgeima võimaliku konkurentsitaseme.

2.1.5. Maa-alade ja dokkide kontsessioonid (seaduse 84/1994 artikkel 18)

- (33) Sadamavaldajad annavad sadamaalal asuvaid maa-alasid ja dokke sadamatööde teostamise eesmärgil kontsessiooni alusel seaduse 84/1994 artiklis 16 osutatud ettevõtjatele.
- (34) Kontsessioone tuleb anda sobilikus vormis kuulutuste põhjal, mis sätestatakse tarnspordi- ja navigatsiooniministri käskkirjas kokkuleppel rahandusministriga. Samas käskkirjas täpsustatakse ka järgmine:
- 1) kontsessiooni kehtivusaeg, kontsessioone välja andvate ametiasutuste järelevalve- ja kontrollivolitused, kontsessiooni pikendamise tingimused ja rajatiste andmine kontsessiooni alusel uuele kontsessioonäärile;
 - 2) minimaalsed kontsessioonitasud, mida kontsessionäär peab tasuma.
- (35) Kontsessiooni saamiseks peavad taotlejad
- 1) esitama äriplaani, mille eesmärk on suurendada sadama liiklusmahtu ja tootlikkust ning mida toetavad sobilikud tagatised;
 - 2) omama asjakohaseid tehnilisi ja korralduslikke vahendeid, muu hulgas ohutusalasid vahendeid, mis vastaksid nende enda ja kolmandate isikute vajadustele seoses pideva ja integreeritud tootmis- ja toimimistsükliga;
 - 3) koostama äriplaaniga vastavuses oleva personalikava.
- (36) Igas sadamas peab riigile kuuluva ala kontsessionäär tegelema otseselt tegevusega, milleks kontsessioon anti. Kontsessionäär ei tohi olla samal ajal mõne muu samas sadamas riigile kuuluva ala kontsessionäär, välja arvatud juhul, kui tegevus, milleks uut kontsessiooni on vaja, erineb olemasolevate kontsessioonidega hõlmatud tegevusest samal riigile kuuluval alal, ning ta ei tohi tegeleda sadamategevusega muudel aladel kui need, mis on talle kontsessiooni alusel eraldatud.
- (37) Sadamavaldajad peavad viima igal aastal läbi kontrolli, et teha kindlaks, kas kontsessiooni andmise ja äriplaanis nimetatud investeeringute tegemise ajal kehtinud tingimused on täidetud.
- (38) Kui kontsessionäär ei suuda põhjendamatult täita võetud kohustusi ja äriplaanis seatud eesmärgid, peavad sadamavaldajad kontsessiooni kehtetuks tunnistama.

2.2. Äriühingu tulu maksustamise süsteem Itaalias ja sadamavaldajate maksuvabastus

- (39) Itaalia tulumaks on reguleeritud presidendi 22. detsembri 1986. aasta dekreediga 917 *Testo Unico delle Imposte sui Redditi* (konsolideeritud maksuseadus, TUIR) ⁽⁷⁾. Konsolideeritud maksuseaduse II jaotises on sätestatud äriühingute tulu maksustamise eeskirjad.
- (40) Itaalia äriühingu tulumaksu (*Imposta sul reddito sulle società IRES*, IRES) põhielemente on kirjeldatud allpool ⁽⁸⁾.

2.2.1. Maksukohustuslased (konsolideeritud maksuseaduse artiklid 73 ja 74)

- (41) Konsolideeritud maksuseaduse artikli 73 lõikega 1 kehtestatakse äriühingu tulumaks järgmiste üksuste suhtes:
- 1) riigi territooriumil asuvad piiratud vastutusega äriühingud ja usaldusühingud, aktsiaseltsid, ühistud ja vastastikused kindlustusseltsid, nõukogu määruse (EÜ) nr 2157/2001 ⁽⁹⁾ kohased Euroopa äriühingud ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1435/2003 ⁽¹⁰⁾ kohased Euroopa ühistud;
 - 2) riigis asuvad muud avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud üksused kui äriühingud ning usaldusfondid, mille ainus või peamine eesmärk on äritegevusega tegelemine;
 - 3) riigi territooriumil asuvad muud avalik-õiguslikud ja eraõiguslikud üksused kui äriühingud ja usaldusfondid, mille ainus või peamine eesmärk ei ole äritegevusega tegelemine, ning hoiuste ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjad;
 - 4) mujal kui riigi territooriumil asuvad mis tahes äriühingud ja institutsioonid, kes on või ei ole juriidilised isikud, sealhulgas usaldusfondid.
- (42) Konsolideeritud maksuseaduse artikliga 74 kehtestatakse erisätted riigile kuuluvate ja avalik-õiguslike asutuste kohta ja määratletakse tegevus, mida ei käsitata äritegevusena.
- (43) Konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 lõike 1 kohaselt ei ole äriühingu tulumaksu kohustatud maksma riigiorganid ja haldusasutused, sealhulgas autonoomsed haldusasutused, ja juhul kui tegemist on juriidiliste isikutega, siis omavalitsused, kohalike organite konsortsiumid, riigivara haldavad liidud ja organid, mägikogukonnad, provintsid ja piirkonnad. Konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 lõike 2 kohaselt ei ole riigi funktsioonide täitmine avalik-õiguslike asutuste poolt äritegevus.

2.2.2. Maksustatav tulu

- (44) Kogu tulu, mida saavad äritegevusega tegelevad äriühingud, käsitatakse ettevõtlustuluna ja selle suhtes kohaldatakse äriühingu tulumaksu (konsolideeritud maksuseaduse artikkel 81). Maksustatav väärtus on ülemaailmne tulu, mis on kajastatud äriühinguid reguleerivate normide kohaselt asjaomase eelarveaasta kohta koostatud kasumiaruandes ja korrigeeritud vastavalt ettevõtlustulu käsitlevatele maksuõiguse sätetele.
- (45) Äriühingu tulumaksu kohaldamine kinnisvaralt saadud tulu suhtes sõltub kinnisvara liigist. Kui kinnisvara kasutatakse tegelikult ja ainult äritegevuseks (või kui selle eripärast tulenevalt saab seda kasutada ainult äritegevuseks), käsitatakse kinnisvaralt saadud tulu ettevõtlustuluna. Sellest tulenevalt lisatakse selline tulu äriühingu maksustatavasse tulusse.

2.2.3. Maksustamisperiood

- (46) Äriühingu tulumaksu kohaldamise eesmärgil on maksustamisperiood äriühingu eelarveaasta, nagu on kindlaks määratud õigusaktides või põhikirjas. Kui maksustamisperioodi ei ole sel viisil kindlaks määratud või kui see on pikem kui kaks aastat, siis on maksustamisperiood kalendriaasta (konsolideeritud maksuseaduse artikkel 76).

⁽⁷⁾ Testo Unico delle Imposte sui Redditi (TUIR), D.P.R., 22/12/1986 n° 917, G.U., 31.12.1986.

⁽⁸⁾ 2020. aastal oli äriühingu tulumaksu standardmäär 24 %. Äriühingu tulumaksu on vähendatud 33 %-lt 2004. aastal 27,5 %ni 2008. aastal ja 24 %ni 2018. ja 2019. aastal.

⁽⁹⁾ Nõukogu 8. oktoobri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2157/2001 Euroopa äriühingu (SE) põhikirja kohta (EÜT L 294, 10.11.2001, lk 1).

⁽¹⁰⁾ Nõukogu 22. juuli 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1435/2003 Euroopa ühistu (SCE) põhikirja kohta (ELT L 207, 18.8.2003, lk 1).

2.2.4. Maksumäärad

- (47) Äriühingu tulumaksu määr on 24 % (konsolideeritud maksuseaduse artikkel 77) ⁽¹¹⁾.
- (48) 27. detsembri 2019. aasta seaduse nr 160 artikli 1 lõikega 716 kehtestati uus äriühingu tulumaksu lisamaks, mis on 3,5 protsendipunkti tulust, mida saadakse seaduse 84/1994 artiklite 16 ja 18 kohaselt antud sadamalubade ja kontsessioonide alusel teostatavast tegevusest ⁽¹²⁾. Tegemist on ajutise meetmega, mis peaks kehtima ainult eelarveaastatel 2019–2021.

2.2.5. Sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate maksustamine Itaalias

- (49) Itaalias ei kohaldata sadamavaldajate suhtes äriühingu tulumaksu (IRES). Sadamavaldajate vabastus äriühingu tulumaksust Itaalias on käesolevas otsuses käsitletud meede. See vabastus põhineb eeskätt konsolideeritud maksuseaduse artiklil 74, nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad ja kohaldavad.
- (50) Konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 kohaselt ei kohaldata riigiorganite ja haldusasutuste, sealhulgas autonoomse korraldusega riigiorganite ja haldusasutuste (isegi kui tegemist on juriidiliste isikutega), omavalitsuste, kohalike ametiasutuste konsortsiumide, riigivara haldavate liitude ja organite, mägikogukondade, provintside ja piirkondade suhtes äriühingu tulumaksu.
- (51) Itaalia ametiasutuste seisukohast on sadamavaldajad avalik-õiguslikud asutused, kes täidavad üksnes haldusfunktsioone, ja seega kohaldatakse nende suhtes konsolideeritud maksuseaduse artiklit 74. Seevastu konsolideeritud maksuseaduse artikli 73 kohaldamise eelduseks oleks nende väitel see, et asjaomane üksus tegeleb äritegevusega, isegi kui see on tema kõrvaltegevusala, ja seega ei ole see artikkel sadamavaldajate suhtes kohaldatav.
- (52) Nii nagu Itaalia ametiasutused neid tõlgendavad ja kohaldavad, on artiklite 73 ja 74 tagajärjel tekkinud olukord, kus sadamavaldajad on Itaalias vabastatud äriühingu tulumaksust, sealhulgas siis, kui tegemist on sadamataristu kasutamisest saadava tuluga.

2.3. Menetluse algatamise põhjused

- (53) Vastavalt menetlusmääruse artiklile 22 tegi komisjon 8. jaanuaril 2019 ettepaneku asjakohaste meetmete kohta ja kutsus Itaaliat üles võtma meetmeid, millega tagatakse, et majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate suhtes kohaldatakse äriühingu tulumaksu samamoodi kui teiste ettevõtjate suhtes. 7. märtsi 2019. aasta kirjas lükkas Itaalia aga komisjoni ettepaneku ametlikult tagasi ja keeldus võtmast meetmeid, millega tagataks, et majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate suhtes kohaldatakse äriühingu tulumaksu samamoodi kui teiste ettevõtjate suhtes.
- (54) Kuna komisjon oli endiselt seisukohal, et majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamise näol on tegemist olemasoleva riigiabi kavaga, ning kuna tal oli kahtlusi seoses sellega, kas abikava sobib kokku siseturuga, otsustas komisjon kodukorra artikli 23 lõike 2 kohaselt algatada aluslepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetluse. Kõnealuses otsuses järeldas komisjon esialgselt, et sadamavaldajate suhtes kehtiv vabastus äriühingu tulumaksust on ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mida ei saa pidada siseturuga kokkusobivaks.

⁽¹¹⁾ Vt joonealune märkus nr 8.

⁽¹²⁾ Legge 27 dicembre 2019, n. 160, Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020-2022, GU Serie Generale n.304 del 30.12.2019 - Suppl. Ordinario n. 45. Lisamaksu tuleb maksta ka tulult, mida saadakse kiirteekontsessioonide, lennujaama käitamise kontsessioonide ja raudteekontsessioonide alusel teostatavast tegevusest.

3. ITAALIA JA HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

3.1. Üldised märkused

- (55) Itaalia ja teised huvitatud isikud väidavad, et kuna sadamaid käsitlev liidu õigusakt ja sadamavaldajate ühine mõiste liidu õiguses puuduvad, siis kuulub sadamaid haldavate organite laadi ja funktsioonide kindlaksmääramine ja reguleerimine liikmesriikide pädevusse, nagu kinnitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/352 ⁽¹³⁾.
- (56) Nad leiavad, et ei ole põhjendatud kohaldada Itaalia suhtes põhimõtteid, mis on sätestatud komisjoni vastuvõetud otsustes konkreetsete juhtumite kohta teistes liikmesriikides. Nende arvamuse kohaselt ei ole Itaalia olukord võrreldav teiste liikmesriikide omaga ⁽¹⁴⁾.

3.2. Ettevõtjad/majandustegevus

3.2.1. Avalikes huvides teostatav mittemajanduslik tegevus

- (57) Itaalia väitel ja huvitatud isikute esitatud enamiku märkuste kohaselt ei ole sadamavaldajad ettevõtjad ega teosta majandustegevust ⁽¹⁵⁾. Vastavalt Itaalia õigussüsteemile peavad sadamavaldajad olema riikliku tähtsusega mittemajanduslikud avalik-õiguslikud asutused, kellel on halduslik, korralduslik, regulatiivne, eelarvealne ja rahanduslik autonoomia.
- (58) Sadamavaldajate üle teeb järelevalvet taristu- ja transpordiministeerium ning kontrollikoda auditeerib nende finantsjuhtimise aruandeid samamoodi kui kõikide avaliku haldusega tegelevate asutuste aruandeid. Nad on kantud Itaalia statistikaameti koostatud loetelusse, mida kasutatakse riigi konsolideeritud finantsaruannete kindlaksmääramiseks. Seega ei kuulu sadamavaldajad mitte üksnes riigi omandisse, vaid on tõelised mittemajanduslikud avalik-õiguslikud asutused ⁽¹⁶⁾.
- (59) Itaalia ja enamik huvitatud isikuid märkisid, et sadamavaldajad ei osuta ise sadamateenuseid ega tehnilis-merenduslike teenuseid ⁽¹⁷⁾. Tehnilis-merenduslike teenustega (lootsi-, pukseerimis-, sildumis- ja lihterdamis-teenused) seotud regulatiivsed volitused on merendusametil, mis on taristu- ja transpordiministeeriumi alla kuuluv detsentraliseeritud struktuur. Selliste teenuste osutamise õiguse andmise eeskirjad on sätestatud Itaalia navigatsiooni-seaduses ja rakendusmäärustes. Samuti ei teosta sadamavaldajad ise sellist muud tegevust nagu punkerdamine ja jätmete kogumine.
- (60) Itaalia ametiasutuste ja enamiku huvitatud isikute väitel tagavad sadamavaldajad avalikes huvides ja vaba konkurentsi tingimustel mittediskrimineeriva juurdepääsu sadamateenuste turgudele ning tagavad riigi omandi täielikult läbipaistva ja erapooletu haldamise ⁽¹⁸⁾. Sadamavaldajate pädevus on määratletud seaduses 84/1994 ja selle teostamisel juhindutakse avalikust huvist seoses sadamaalade nõuetekohase toimimisega.

⁽¹³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. veebruari 2017. aasta määrus (EL) 2017/352, millega luuakse sadamateenuse osutamise raamistik ja sadamate finantslähipaistvuse ühised normid (ELT L 57, 3.3.2017, lk 1).

⁽¹⁴⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽¹⁵⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit), FILT CGIL, FIT-CISL, UILTRASPORTI (Itaalia transporditöötajate liit, Itaalia transporditöötajate ametiühingute liit, Itaalia transporditöötajate ühendus).

⁽¹⁶⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽¹⁷⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽¹⁸⁾ Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

3.2.2. Kontsessioonid, mida ei täideta kasumi saamise eesmärgil

- (61) Itaalia ja mitu teist huvitatud isikut leiavad, et sadamakontsessioonide andmine sadamavaldajate poolt on regulatiivne tegevus, mille eesmärk on tagada sadamataristu tootlikum jaotamine sadamakogukonna ja sadamakasutajate huvides. Sadamavaldajad tagavad, et kontsessioone riigi omanduses olevate sadamaalade kasutamiseks antakse eesmärgiga parandada sadama ja kogu sellega seotud tegevuse haldamist. Mingil juhul ei anta kontsessioone kasumi teenimiseks. See ei toimu konkurentsiturul ⁽¹⁹⁾.
- (62) Itaalia ja teised huvitatud isikud märgivad, et kontsessioonärid valitakse läbipaistvate ja mittediskrimineerivate menetluste teel ⁽²⁰⁾. Nende valimine ei sõltu tingimata parimatest kasumlikkuse väljavaadetest maa kasutamise eest saadava suurema tasu vormis. Pigem on eesmärk tagada avalikes huvides sadamaalade maksimaalne kasulikkus ja väärtus.

3.2.3. Kontsessioonitasud ei ole turuhinnad

- (63) Itaalia ja mitu teist huvitatud isikut leiavad, et tasu näol, mida sadamavaldajate poolt eraettevõtjatele sadama põhitaristu äriliseks kasutamiseks ja teenuste osutamiseks antavate kontsessioonide ja lubade eest makstakse, ei ole tegemist tasuga osutatud teenuse või pakutava kauba eest. Nende arvamuse kohaselt ei saa asjaomaseid teenuseid käsitada majandustegevusena ⁽²¹⁾.
- (64) Sadamavaldajad annavad kontsessioone läbipaistvate, konkureerivate ja mittediskrimineerivate menetluste alusel. Kontsessiooni andmise menetlus, mille tulemusel kontsessioonäri valitakse, on täielikult lahutatud tasu summast. Sadamavaldajatel on kohustus teha kontsessioonäri üle järelevalvet ja veenduda, et ta täidab kontsessiooni tingimusi. Sadamavaldajad kontrollivad nõuetele vastavust ja neil on konkreetsed õigused määrata kontsessioonäri karistusi, näiteks õigus kontsessioon kohustuste täitmata jätmise korral tühistada. Sadamavaldajatel ei ole laevaomanike ja -käitajatega otsest lepingulist suhet (selline suhe on ainult kontsessioonäridel).
- (65) Itaalia ja mitme teise huvitatud isiku märkuste kohaselt on riigile kuuluva vara andmine kontsessioonäridele (nagu on tegemist Itaalia juhtumi puhul) ja sellise vara rentimise vahel sisuline erinevus ⁽²²⁾. Õigused, mille sadamavaldajad kontsessioonäriks annavad, ei ole nii olulised kui tavapärase rentniku õigused traditsioonilistes omaniku renditava sadama mudelites esineva rendisuhte puhul. Seda tõendavad Itaalia süsteemi järgmised eripärad:

- 1) riigivara ainuõiguslik kasutamine kontsessioonäri poolt ei tohi olla vastuolus avaliku huviga;
- 2) sadamavaldajad võivad kontsessioonid mere kasutamisega seotud konkreetsetel põhjustel või muudel avalikust huvist tulenevatel põhjustel iga ajal tühistada ning sellisel juhul ei ole kontsessioonäril õigust hüvitisele;
- 3) tasude kogumisel järgitakse sarnaseid täitmise tagamise menetlusi kui maksuvõla puhul;
- 4) kontsessioonide kehtivusaja lõppedes on riigile kuuluv vara sadamavaldajale kättesaadav ja kõik tehtud tööd või täiustused jäävad riigi omandisse ning kontsessioonäri ei saa selliste tööde ja täiustuste eest mingeid makseid ega hüvitisi.

⁽¹⁹⁾ Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit), Confrasperto-Confcommercio (transpordi-, laevandus- ja logistikahenduste keskliit).

⁽²⁰⁾ Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽²¹⁾ Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit), Confrasperto-Confcommercio (transpordi-, laevandus- ja logistikahenduste keskliit), FILT CGIL, FIT-CISL, UILTRASPORTI (Itaalia transporditöötajate liit, Itaalia transporditöötajate ametühingute liit, Itaalia transporditöötajate ühendus).

⁽²²⁾ Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

- (66) Sellest tulenevalt ei ole kontsessioonitasude näol, mida kontsessioonärid on sadamavaldajatele maksnud, Itaalia ja mitme huvitatud isiku väitel tegemist ei rendi ega turuhindadega, sest läbirääkivate poolte vahel puudub kaalutlusõigus. Need on kehtestatud õigusaktidega ja neil on samad tunnused kui maksul, mida kontsessioonäär sadama majandustegevuse turule pääsemise eest, eelkõige üldkasutatava vara kasutamise teel tööde tegemiseks ja teenuste osutamiseks sadamavaldaja kaudu riigile maksab ⁽²³⁾.
- (67) Sellest järeldub, et sadamavaldajad ei tegele majandustegevusega, sest nad ei saa mõjutada igasuguse turutingimustel toimuva majandustehingu põhielementi, nimelt teenuse hinda ⁽²⁴⁾.
- (68) Mõni huvitatud isik ⁽²⁵⁾ täheldab, et kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu praktikaga puudub majandustegevus juhul, kui teatavate kaupade või teenuste pakkumise konkreetset meetodid on sätestatud otse õigusaktides ega põhine seega pakkuvate poolte majanduslikel hinnangutel ⁽²⁶⁾. Seepärast oleks taristut käitava ettevõtja poolt otseselt kehtestatud kommertstasu olemasolu tingimus, mille põhjal saaks ta ettevõtjaks liigitada ⁽²⁷⁾.

3.2.4. Kontsessioonitasude majanduslik komponent

- (69) Itaalia ja mõni huvitatud isik märgivad, et sadamavaldajate tegevus sadamatevaldkonna haldamisel ei avalda mõju üldkasutatavale varale. See tähendab seda, et kuigi sadamavaldajate tegevuse teatavad elemendid on oma olemuselt majanduslikud, ei saa selle põhjal järeldada, et sadamavaldajad on ettevõtjad ⁽²⁸⁾. Itaalia sõnade kohaselt välistab Euroopa Kohtu kohtupraktika võimaluse liigitada ettevõtjateks asutused, mis on loodud ja mida reguleeritakse avalike ja mittemajanduslike funktsioonide ja tegevuste elluviimiseks, ent mis samal ajal teostavad teatavat majandustegevust ⁽²⁹⁾.
- (70) Itaalia tunnistab, et kontsessioonäride makstavad tasud sisaldavad majanduslikku komponenti. Tasud määratakse kindlaks kooskõlas riigi tasandil sätestatud kriteeriumidega. Tasudes võetakse aga arvesse ka kontsessioonääri võetud kohustusi seoses kaubaveo mahu, investeeringute liigi ja liikluse mahuga. Sellest tulenevalt võidakse baastasu vähendada näiteks siis, kui kontsessioonäär teeb investeeringuid suurtesse taristutöödesse või hooldab erakorraliselt sadamavaldaja pädevusse jäävaid avalikke hüvesid.
- (71) Kokkuvõttes on kontsessioonitasudel Itaalia ametiasutuste väitel nii püsikomponent kui ka muutuv komponent. Püsikomponent on proportsionaalne asjaomaste alade pindalaga ja selles võetakse arvesse mitut muud parameetrit (asjaomaste alade asukoht ja taristu tase). Muutuv komponent arvutatakse stimuleerivate mehhanismide põhjal, et saavutada suurem tootlikkus, parem energiatõhusus ja keskkonnatoime ning teenustaseme paranemine, eelkõige seoses sadamate integreerimisega transporti ja ühendvedudesse. Kontsessioonitasude muutuva komponendi puhul kasutatavates stiimulite parameetrites võetakse tavaliselt arvesse liikluse mahtu nii laevade ning kauba koguse ja liikide seisukohast kui ka konkreetsete turu ja teenuste kvaliteedi näitajate arengusuundi (kaupade keskmine ladustamisaeg ladustamisaladel, ühelt transpordiliigilt teisele üleminekuga seotud toimingute tõhususe tase, kogu sadamatoimingute tsükli energiatõhususe ja keskkonnatoime tase, kontsessiooniga hõlmatud sadamaala tootlikkuse tase pindalaühiku kohta).

⁽²³⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit), Confraspporto-Confcommercio (transpordi-, laevandus- ja logistikahenduste keskliit).

⁽²⁴⁾ Confraspporto-Confcommercio (transpordi-, laevandus- ja logistikahenduste keskliit).

⁽²⁵⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit).

⁽²⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. veebruar 1993, Christian Poucet vs. Assurances Générales de France ja Caisse Mutuelle Régionale du Languedoc-Roussillon, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punkt 18.

⁽²⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. veebruar 1993, Christian Poucet vs. Assurances Générales de France ja Caisse Mutuelle Régionale du Languedoc-Roussillon, liidetud kohtuasjad C-159/91 ja C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, punkt 18; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. oktoober 2002, Aéroports de Paris vs. Euroopa Ühenduste Komisjon, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617, punkt 78.

⁽²⁸⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit).

⁽²⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. jaanuar 1994, SAT Fluggesellschaft mbH vs. Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. märts 2009, Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191.

- (72) Seepärast hõlmab kontsessioonitasu (püsikomponent ja muutuv komponent) ühelt poolt sadama haldamise ja sadama varade põhitaristuna kasutamise hüvitamise komponenti, mis on oma laadilt mittemajanduslik, ja teiselt poolt riigivara käitamist ja kasutamist, mis võimaldab kontsessioonäridel oma tegevust ellu viia.
- (73) Itaalia leiab, et määruses (EL) 2017/352 kinnitatakse kaudselt kontsessioonitasu mittemajanduslikku (püsikomponent) ja majanduslikku (muutuv komponent) osa eristamist. Nimetatud määruses on sätestatud, et sadamataristu kasutustasud võivad olla diferentseeritud vastavalt sadama majandusstrateegiale ja maaplaneerimise põhimõtetele, et edendada sadamataristu tõhusamat kasutust ⁽³⁰⁾.
- (74) Samuti on Itaalia seisukohal, et kontsessioonitasude laadi hindamisel tuleb võtta arvesse sadamavaldajate kui riigivara haldavate avalik-õiguslike asutuste tegevust. Kohtupraktikas on selgitatud, et avalik-õiguslik asutus, kes tegeleb majandustegevusega, mida on võimalik käsitada tema poolt avaliku võimu teostamisest eraldiseisvana, tegutseb sellise tegevuse korral ettevõtjana. Kui seda majandustegevust ei saa aga käsitada tema poolt avaliku võimu teostamisest eraldiseisvana, siis kujutab kogu kõnealuse asutuse tegevus endast avaliku võimu teostamisega seotud tegevust ⁽³¹⁾.
- (75) Sadamavaldajate puhul ei saa tegevust, millel võib olla sadama vara haldamisel majanduslik tähtsus ja mis võib olla asjakohane kontsessioonitasude kindlaksmääramisel, igal juhul käsitada eraldiseisvana sadamavaldajale õigusaktidega ülesandeks tehtud avalikust tegevusest, nagu sadama vara kontrollimine ja haldamine ning kogu tegevuse kavandamine sadamaala kasutamise kaudu. Seepärast ei tuleks sadamavaldajate võetavaid kontsessioonitasusid käsitada äriühingu tuluna.
- (76) Itaalia tunnistab, et kontsessioonitasu muutuv komponent on oma olemuselt majanduslik ning et teoorias oleks õigustud selle lisamine maksubaasi ettevõtja tulu võimaliku maksustamise eesmärgil.
- (77) Tema arvamuse kohaselt on aga kontsessioonitasude muutuva komponendi stiimulite parameetrite mõju see, et kui kontsessioonärid majanduslikud eesmärgid täidavad, vähendatakse järk-järgult tasu summasid. Itaalia väitel kaasneb sellega kontsessioonitasu enda üldine vähenemine. Selle tulemusel koosneb sadamavaldajate tulu seega täielikult või peaaegu täielikult püsikomponendist, mis piirdub sadamavaldajate haldus- ja regulatiivse tegevuse tasustamisega. Seepärast ei tegele sadamavaldajad Itaalia arvamuse kohaselt majandustegevusega.

3.3. Riigi ressursid

- (78) Mõne huvitatud isiku esitatud märkuste kohaselt ei jää sadamavaldajate äriühingu tulumaksu maksmise kohustusest vabastamise tagajärjel maksutulu saamata, sest sadamavaldajad on osa riigist. Seega ei tehta riigi ressurssidest maksu-ega eelarvekulutusi ⁽³²⁾.
- (79) Samuti märgib mõni huvitatud isik, et summad, mida sadamavaldajad oma tulu maksustamise korral riigile maksaksid, suunaksid vahendeid kõrvale sadamavaldajatest, kes ei pruugiks sel juhul suuta oma institutsioonilisi ülesandeid täita. Sellisel juhul eeldataks, et riik suurendab oma makseid sadamavaldajatele.

⁽³⁰⁾ Määruse (EL) 2017/352 artikli 13 lõige 4.

⁽³¹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 38; kohtuotsus, Üldkohus, 12. september 2013, Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, punkt 29; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. märts 2009, Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, punktid 71–80.

⁽³²⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Assoporti (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit), FILT CGIL, FIT-CISL, UILTRASPORTI (Itaalia transporditöötajate liit, Itaalia transporditöötajate ametiühingute liit, Itaalia transporditöötajate ühendus).

3.4. Valikulisus

- (80) Seoses sadamavaldajate vabastamisega äriühingu tulumaksust (IRES) märgivad Itaalia ja enamik huvitatud isikuid, et kuna sadamavaldajad on Itaalia konsolideeritud maksuseaduses (TUIR) liigitatud mittemajanduslike avalik-õiguslike asutuste kategooriasse, kaasneb sellega igal juhul nende vabastamine äriühingu tulumaksust ⁽³³⁾. See ei ole erand süsteemist ega sadamavaldajaid soodustav erimeede, sest see on täielikult järjepidev Itaalia maksusüsteemi põhimõtetega ⁽³⁴⁾.
- (81) Ka Itaalia konsolideeritud maksuseaduses kehtestatud maksusüsteem on täielikult järjepidev sadamavaldajate olemusega ja neile määratud funktsioonidega, sest tegemist on avalik-õiguslike asutustega, kellele on antud ainult haldusfunktsioonid ja kelle suhtes seega kohaldatakse konsolideeritud maksuseaduse artiklit 74. Seevastu konsolideeritud maksuseaduse artikli 73 kohaldamise eelduseks on see, et asjaomane üksus tegeleb äritegevusega, isegi kui see on tema kõrvaltegevusala, ja seega ei ole see artikkel sadamavaldajate suhtes kohaldatav ⁽³⁵⁾.

3.5. Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

- (82) Üks huvitatud isik leiab, et meede ei mõjuta kaubandust ja konkurentsi, sest Itaalias ei ole eraõiguslikke sadamaid ⁽³⁶⁾. Sadamavaldajad ei pea looma võimalikele kontsessioonäridele stiimuleid, pakkudes väikeseid või vähendatud kontsessioonitasusid, sest sadamaaladele juurdepääsu nõudlus on igal juhul suurem kui olemasolevate alade pakkumine.
- (83) Mõni huvitatud isik märgib ka seda, et sadamad ei konkureeri muude transporditeenuste osutajatega, sest mitmesugused transporditaristud teenindavad erinevaid kaupu ja transporditurge ega ole asendatavad.

4. HINDAMINE

4.1. Riigiabi olemasolu aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt

- (84) Aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt on siseturuga kokkusobimatu igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, kui see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

4.1.1. Ettevõtjate olemasolu

4.1.1.1. Ettevõtja mõiste

- (85) Kohtupraktika kohaselt hõlmab ettevõtja mõiste igat majandustegevusega tegelevat üksust, olenemata selle üksuse õiguslikust vormist ja selle rahastamise viisist ⁽³⁷⁾. Asjaolu, et üksuse eesmärk ei ole kasumi teenimine, ei ole määrav selle kindlakstegemisel, kas tegemist on ettevõtjaga või mitte ⁽³⁸⁾. Samuti ei ole määrav asjaolu, et see on riigi omanduses.

⁽³³⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽³⁴⁾ Itaalia viitab Euroopa Kohtu 21. detsembri 2016. aasta otsusele kohtuasjas komisjon vs. World Duty Free Group, C-20/15 P, ECLI:EU:C:2016:981, punkt 58.

⁽³⁵⁾ ANCIP (riiklik sadamaettevõtjate liit), Assoport (Itaalia sadamate liit), Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽³⁶⁾ Confetra (Itaalia transpordi ja logistika keskliit).

⁽³⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 23. aprill 1991, Klaus Höfner ja Fritz Elser vs. Macrotron GmbH, C-41/90, ECLI:EU:C:1991:161, punkt 21.

⁽³⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. juuli 2008, MOTOE, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, punktid 27 ja 28.

- (86) Nagu liidu kohtud on selgitanud, tuleb majandustegevuse all mõista mis tahes tegevust, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teataval turul, see tähendab teenused, mida tavaliselt osutatakse tasu eest. Tasulisuse põhitunnus seisneb asjaolus, et tasu on majanduslik vastusooritus osutatud teenuse eest ⁽³⁹⁾. Ka mittetulunduslikud üksused võivad turul kaupu pakkuda ja teenuseid osutada ⁽⁴⁰⁾.
- (87) Seoses avaliku taristu ehitamise ja kasutamisega on liidu kohtud selgitanud, et selle, kas sellise taristu ehitamise rahastamine kuulub liidu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse või mitte, määrab kindlaks taristu edasine kasutamine, st kas seda kasutatakse majanduslikult või mitte ⁽⁴¹⁾. Tunnistatakse, et sadama- või lennujaamataristu äriiline kasutamine ja ehitamine sellise ärilise kasutamise eesmärgil kujutab endast majandustegevust ⁽⁴²⁾.
- (88) Kooskõlas selle kohtupraktikaga järeldas komisjon mitmes otsuses, et sadamataristu ehitamine ja äriiline kasutamine kujutab endast majandustegevust ⁽⁴³⁾. Näiteks on majandustegevus sadama- või lennujaamaterminali kaubanduslik kasutamine, kui see tehakse kasutajatele tasu eest kättesaadavaks ⁽⁴⁴⁾. Sellest tulenevalt soodustab sadamataristu riiklik rahastamine majandustegevust ja selle suhtes kohaldatakse põhimõtteliselt riigiabi eeskirju ⁽⁴⁵⁾.
- (89) Seevastu investeeringud sellisesse taristusse, mis on vajalik tegevuseks, mis kuulub riigi pädevusse seoses avaliku võimu teostamisega, ei kuulu riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse ⁽⁴⁶⁾. Ainult selline taristu, mis moodustab osa riigi põhifunktsioonidest, on oma laadilt mittemajanduslik.

4.1.1.2. Sadamavaldajad tegelevad majandusliku ja mittemajandusliku tegevusega

- (90) Itaalia ja enamik huvitatud isikuid väidavad, et sadamavaldajad on riikliku tähtsusega mittemajanduslikud avalik-õiguslikud asutused, kellel on halduslik, korralduslik, regulatiivne, eelarvealane ja rahanduslik autonoomia. Nende arvamus kohaselt ei tegele sadamavaldajad majandustegevusega ega ole ettevõtjad.

⁽³⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. november 2018, Scuola Elementare Maria Montessori vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-622/16 P–C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, punkt 104 ja seal viidatud kohtupraktika.

⁽⁴⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 29. oktoober 1980, Van Landewyck vs. komisjon, liidetud kohtuasjad 209–215 ja 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, punkt 88; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 16. november 1995, FFSA ja teised vs. Ministère de l'Agriculture et de la Pêche, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, punkt 21; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. juuli 2008, MOTOE, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, punktid 27 ja 28. Vt ka komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016), punkt 9.

⁽⁴¹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 24. märts 2011, Freistaat Sachsen ja teised vs. komisjon ning Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig/Halle vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, punkt 95, mida kinnitab Euroopa Kohtu otsus, 19. detsember 2012, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon, C-288/11, ECLI:EU:C:2012:821, punktid 42–44.

⁽⁴²⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 47.

⁽⁴³⁾ Komisjoni 15. detsembri 2009. aasta otsus riigiabi N 385/2009 kohta – sadamataristu riiklik rahastamine Ventspils sadamas (ELT C 72, 20.3.2010, põhjendused 53–58); komisjoni 15. juuni 2011. aasta otsus riigiabi N 44/2010 kohta – sadamataristu riiklik rahastamine Krievu saarel (ELT C 215, 21.7.2011, lk 21, põhjendused 60–68); komisjoni 22. veebruari 2012. aasta otsus riigiabijuhumi SA.30742 (N/2010) kohta – taristu ehitamine reisi- ja kaubalaevade terminalis Klaipėdas (ELT C 121, 26.4.2012, lk 1, põhjendused 45–47).

⁽⁴⁴⁾ Komisjoni 18. septembri 2013. aasta otsus riigiabi SA.36953 (2013/N) kohta – Bahía de Cádiz sadamaamet (ELT C 335, 16.11.2013, lk 1, põhjendus 29).

⁽⁴⁵⁾ Komisjoni 27. märtsi 2014. aasta otsus riigiabi SA.38302 kohta – Salerno sadam (ELT C 156, 23.5.2014, põhjendused 32–36); komisjoni 22. veebruari 2012. aasta otsus riigiabi SA.30742 (N/2010) kohta – taristu ehitamine reisi- ja kaubalaevade terminalis Klaipėdas (ELT C 121, 26.4.2012, lk 1, põhjendused 45–47); komisjoni 2. juuli 2013. aasta otsus riigiabi SA.35418 (2012/N) kohta – Pireuse sadama laiendamine (ELT C 256, 5.9.2013, lk 2, põhjendused 21 ja 22); komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, punkt 215, lk 47).

⁽⁴⁶⁾ Selline mittemajanduslik tegevus on näiteks a) mereliikluse kontroll, b) tuletõrje töö, c) politsei töö ja d) tolli töö. Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, punkt 215, lk 47).

- (91) Komisjon leiab, et sadamavaldajate liigitamine mittemajanduslikeks avalik-õiguslikeks asutusteks Itaalia õiguse alusel ei ole piisav järeldamiseks, et nad ei ole ettevõtjad. Et kindlaks teha, kas sadamavaldajate tegevus on ettevõtja tegevus aluslepingu tähenduses, tuleb teha kindlaks nende tegevuse laad ⁽⁴⁷⁾.
- (92) Sadamavaldajate tegevuse kirjelduse põhjal (vt punktid 2.1.2–2.1.5) on komisjon seisukohal, et sadamatele tasu eest juurdepääsu võimaldamise (ankrukohatasud ning lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud), tasu eest sadamatööde tegemiseks lubade andmise ja tasu eest kontsessioonide andmise näol on tegemist majandustegevusega. Seepärast järeldab komisjon, et sadamavaldajad tegelevad nii mittemajandusliku kui ka majandustegevusega.
- (93) Komisjon ei vaidlusta asjaolu, et sadamavaldajatele võidakse teha ülesandeks teatava avaliku võimu teostamine, mis on oma laadilt mittemajanduslik (nagu mereliikluse kontroll või saastevastane järelevalve, mida nad teevad üksinda või koostöös muude avalik-õiguslike asutuste, näiteks merendusametiga) ⁽⁴⁸⁾. Sellise tegevusega tegelemisel ei ole nad ettevõtjad aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.
- (94) Asjaolu, et sadamavaldajad teostavad osa oma tegevuse puhul ametiasutuse volitusi, ei välista aga iseenesest nende liigitamist ettevõtjaks ⁽⁴⁹⁾.
- (95) Sadamavaldajad tegelevad ka majandustegevusega. Nad osutavad sadamate kasutajatele (laevaomanikud ja -käitajad) üldteenuseid, võimaldades laevadele juurdepääsu sadamataristule tasu eest, mida tavaliselt nimetatakse sadamatasudeks (täpsemalt lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrkohatasud). Tasu eest lubasid ja kontsessioone andes teevad nad teatava taristu või maa kättesaadavaks ettevõtjatele, kes kasutavad neid alasid enda tarbeks või laevaomanikele ja -käitajatele teenuste osutamiseks.
- (96) Itaalia ja mitu teist huvitatud isikut väidavad, et sadamavaldajatel ei ole laevaomanike ja -käitajatega otsest lepingulist suhet (selline suhe on ainult kontsessioonääridel). Sellest hoolimata ei välista asjaolu, et kontsessioonäärid kasutavad teatavat sadama territooriumi või taristut laevaomanikele ja -käitajatele teenuste pakkumiseks, komisjoni arvamuse kohaselt seda, et sadamavaldajate teatav tegevus, näiteks sadama territooriumi ja taristu rentimine nimetatud kolmandatest isikutest ettevõtjatele, on oma laadilt majanduslik ⁽⁵⁰⁾.
- (97) See arvamus on kooskõlas seisukohaga, mille komisjon on võtnud mitmes juhtumis, mis käsitlevad Itaalia sadamavaldajatele antavat riigiabi ⁽⁵¹⁾. Peale selle selgitas komisjon ka Belgia ja Prantsusmaa sadamate äriühingu tulumaksust vabastamist käsitlevates juhtumites, et üldkasutatava vara tasu eest rentimine kujutab endast majandustegevust ⁽⁵²⁾. Üldkohus on seda seisukohta kinnitanud ⁽⁵³⁾.

⁽⁴⁷⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 54.

⁽⁴⁸⁾ Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, punkt 17, lk 5).

⁽⁴⁹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 64; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punktid 53 ja 54.

⁽⁵⁰⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 48.

⁽⁵¹⁾ Komisjoni 19. detsembri 2012. aasta otsus riigiabi SA.34940 kohta – Augusta sadam (ELT C 077, 17.3.2013, põhjendused 42 ja 43); komisjoni 27. märtsi 2014. aasta otsus riigiabi SA.38302 kohta – investeeringuteks ette nähtud abi Salerno sadamale (ELT C 156, 23.5.2014, põhjendused 33–36); komisjoni 19. juuni 2015. aasta otsus riigiabi SA.39542 kohta – süvendamine ja süvenduspinnase kõrvaldamine Taranto sadamas (ELT C 259, 7.8.2015, põhjendused 38–41); komisjoni 28. juuni 2016. aasta otsus riigiabi SA.36112 kohta – Napoli sadamavaldaja ja äriühing Cantieri del Mediterraneo S.p.A. (ELT C 369, 7.10.2016, põhjendused 44–47).

⁽⁵²⁾ Komisjoni 27. juuli 2017. aasta otsus riigiabi SA.38393 kohta – sadamate maksustamine Belgias (ELT L 332, 14.12.2017, punkt 62); komisjoni 27. juuli 2017. aasta otsus riigiabi SA.38398 kohta – sadamate maksustamine Prantsusmaal (ELT L 332, 14.12.2017, punkt 55).

⁽⁵³⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punktid 65 ja 66; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 47. Neid kohtuotsuseid ei kaevatud edasi.

- (98) Kokkuvõttes käsitatakse sadamavaldajat ettevõtjana sel juhul, kui – ja sel määral, mil – ta tegelikult tegeleb ühe või mitme majandustegevusega ⁽⁵⁴⁾. Sadamavaldajad annavad laevaomanikele ja -käitajatele juurdepääsu sadamataristule tasu eest (täpsemalt lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud). Nad annavad sadamatööde lubasid tasu eest (loatasud) ja rendivad välja üldkasutatavat vara tasu eest (kontsessioonitasud). See tegevus liigitub majandustegevuseks. Seepärast leiab komisjon, et oma majandustegevusega seoses on sadamavaldajad ettevõtjad.

4.1.1.3. Kasumi mittetaotlemine ei ole piisav ettevõtjaks liigitamise välistamiseks

- (99) Itaalia ja mitu huvitatud isikut väidavad, et sadamavaldajad ei järgi ärioloogikat ega taotle kasumi maksimeerimist. Sellega seoses soovib komisjon rõhutada, et asjaolu, et kaupade ja teenuste pakkumisel ei lähtuta kasumi teenimisest, ei takista turul neid toiminguid tegeva üksuse liigitamist ettevõtjaks ⁽⁵⁵⁾.
- (100) Komisjon märgib, et ei Itaalia ega huvitatud isikud väida, et sadamavaldajate võetavad tasud on üksnes sümboolsed või et need ei ole seotud osutatud teenuste kuludega. Samuti täheldab komisjon, et sadamatasud (täpsemalt lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud) ning loa- ja kontsessioonitasud moodustavad suurima osa sadamavaldajate tulust. Itaalia taristu- ja transpordiministeeriumi aruande kohaselt moodustasid sadamatasud (lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud) ning kontsessioonitasud 2017. aastal vastavalt 53,2 % ja 27,1 % sadamavaldajate tulust ⁽⁵⁶⁾.

4.1.1.4. Tasude kehtestamine õigusaktides ei välista majandustegevuse olemasolu

- (101) Itaalia ja mitu huvitatud isikut väidavad, et sadamavaldajate poolt eraettevõtjatele sadama põhitaristu äriliseks kasutamiseks ning sadamatööde tegemiseks ja sadamateenuste osutamiseks antavate kontsessioonide ja lubade eest makstava tasu näol ei ole tegemist tasuga osutatud teenuse või pakutava kauba eest (vt punkt 3.2.3).
- (102) Itaalia väitel on kontsessioonitasud sätestatud õigusaktides. Seega ei tegele sadamavaldajad majandustegevusega, sest nad ei saa mõjutada igasuguse turutingimustel toimuva majandustehingu põhielementi, nimelt teenuse hinda.
- (103) Esiteks soovib komisjon meenutada, et kohtupraktika kohaselt saab majandustegevuseks liigitada teenused, mida tavaliselt osutatakse tasu eest. Tasulisuse põhitunnus seisneb asjaolus, et tasu on majanduslik vastusooritus asjaomase hüve eest ⁽⁵⁷⁾. Seepärast on majandustegevuse olemasolu kindlakstegemisel määrav tegur tasu olemasolu ⁽⁵⁸⁾.

⁽⁵⁴⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 64 ja seal viidatud kohtupraktika.

⁽⁵⁵⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 1. juuli 2008, MOTOE, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, punkt 27; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. juuni 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C 74/16, ECLI:EU:C:2017:496, punkt 46; kohtuotsus, Üldkohus, 12. september 2013, Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, punkt 48; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 80.

⁽⁵⁶⁾ Relazione sull'attività delle autorità di sistema portuale, Anno 2017, Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, avaldatud 16. septembril 2019 (<http://www.mit.gov.it/node/11420>).

⁽⁵⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 27. juuni 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania, C 74/16, ECLI:EU:C:2017:496, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 75.

⁽⁵⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2012, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon, C-288/11, ECLI:EU:C:2012:821, punkt 40; kohtuotsus, Üldkohus, 24. märts 2011, Freistaat Sachsen ja teised vs. komisjon ning Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig/Halle vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-443/08 ja T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, punkt 93; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 76.

- (104) Teenuste osutamine õigusaktides sätestatud tasu eest ei ole iseenesest piisav, et välistada kõnealuse tegevuse liigitamine majandustegevuseks ⁽⁵⁹⁾.
- (105) Seepärast leiab komisjon, et väide, mille kohaselt kontsessioonitasud on sätestatud õigusaktides, ei ole piisav järeldamiseks, et sadamavaldajad ei tegele majandustegevusega. Samuti märgib komisjon, et õigusaktides on kehtestatud üksnes minimaalsed kontsessioonitasud, jättes sadamavaldajatele võimaluse mõjutada tasusid vastavalt oma äristrateegiale. Isegi kui vastab tõele, et kontsessioonitasud on täielikult sätestatud õigusaktides, siis ei ole see igal juhul asjakohane, sest sadamavaldajad teevad teatava taristu või maa ettevõtjatele kättesaadavaks tasu eest, mida käsitatakse majandustegevusena.
- (106) Sellest tulenevalt järeldab komisjon, et kontsessioonide andmine tasu eest tuleb liigitada majandustegevuseks.

4.1.1.5. Majanduslikud stiimulid

- (107) Komisjon märgib, et tasude sätestamine õigusaktides ei välista seda, et tasude kehtestamisel lähtutakse vähemalt osaliselt majanduslikest põhjustest. Käesoleva juhtumi puhul konsulteeritakse enne kontsessioonitasude ja sadamatööde lubade tasude riigi tasandil kehtestamist arvukate avaliku ja erasektori sidusrühmadega (riiklikud ja piirkondlikud ametiasutused, sadamavaldajad ja muud avalik-õiguslikud asutused, sadamateenuseid osutavad ja sadamatöid tegevad ettevõtjad, ametiühingud). Sama kehtib sadamatasude (lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud) puhul.
- (108) Komisjon leiab, et sadamavaldajate vabastus äriühingu tulumaksust võimaldab neil kohaldada väiksemaid tasusid. Tasude määr on oluline element sadamate rakendatavas äripoliitikas, millega julgustatakse laevaomanikke ja -käitajaid sadamataristut kasutama ning äriühinguid end sadamas sisse seadma, et arendada seal oma tootmistegevust või teenuseid ⁽⁶⁰⁾.
- (109) Samuti on kontsessioonide puhul riigi tasandil kehtestatud ainult üks osa kontsessioonitasust (minimaalne tasu). Tasu see osa on kontsessioonitasu püsikomponent. Kontsessioonitasu muutuv komponent võimaldab sadamavaldajatel järgida oma äristrateegiat vastavalt konkreetsetele turutingimustele.
- (110) Kontsessioonitasudel on tõepoolest nii püsikomponent kui ka muutuv komponent. Püsikomponent on üldiselt proportsionaalne kontsessiooniga hõlmatud alade pindalaga ja selles võetakse arvesse mitut muud parameetrit (asjaomaste alade asukoht ja taristu tase). Muutuv komponent hõlmab majanduslike stiimulite mehhanisme, et saavutada suurem tootlikkus, parem energiatõhusus ja keskkonnatoime ning teenustaseme paranemine, eelkõige seoses sadamate integreerimisega transporti ja ühendvedudesse.
- (111) Itaalia tunnistab, et kontsessioonitasu muutuv komponent on oma olemuselt majanduslik ning seega oleks õigustud selle arvestamine maksubaasis sadamavaldajate tulu võimaliku maksustamise eesmärgil. Kui kontsessioonärid aga kehtestatud majanduslike eesmärgid täidavad, vähendatakse järk-järgult tasu vastavat summat, mille tulemusel väheneb kogu kontsessioonitasu. Selle tulemusel koosneb sadamavaldajate kontsessioonidest saadav tulu Itaalia ametiasutuste väitel praktikas peaaegu täielikult püsikomponendist, mis piirdub sadamavaldajate haldus- ja regulatiivse tegevuse tasustamisega. Kuna Itaalia leiab, et kontsessioonitasu püsikomponendi näol on tegemist tasuga mittemajandusliku tegevuse eest, siis järeldab ta, et sadamavaldajad ei tegele majandustegevusega.
- (112) Komisjon märgib aga, et ei Itaalia ega ükski huvitatud isik ole esitanud mingeid tõendeid, mis toetaksid nende väidet, mille kohaselt tasu muutuva komponendi tulemusel väheneb kogu kontsessioonitasu.

⁽⁵⁹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 12. september 2013, Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 78.

⁽⁶⁰⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 81.

- (113) Veelgi olulisemana ei vaidlustata seda, et kontsessioonitasud määratakse viisil, mis kajastab osutatud teenuste väärtust (ulatus, asukoht ja taristu tase). Samuti ei ole kontsessioonitasud üksnes sümboolsed.
- (114) Seepärast järeldab komisjon, et asjaolu, et kontsessioonitasu muutuv komponent võib vähendada kontsessioonitasudest saadavat kogutulu, kui kontsessioonärid täidavad kontsessioonilepingus seatud majanduslikud eesmärgid, ei ole piisav selle välistamiseks, et sadamavaldajad tegelevad majandustegevusega. Samuti leiab komisjon, et kuigi kontsessioonitasudest saadavast tulust võidakse rahastada ka teatavat mittemajanduslikku tegevust, ei muuda see asjaolu, et tasu saadakse vastutasuna teenuse, nimelt sadamataristule juurdepääsu võimaldamise eest ⁽⁶¹⁾.

4.1.1.6. Tasud ei ole maksud

- (115) Itaalia ja mitu huvitatud isikut väidavad ka seda, et sadamavaldajatele makstavatel tasudel on samad tunnused kui maksul, mida kontsessionäär sadamavaldaja kaudu riigile maksab.
- (116) Komisjon on seisukohal, et see argument ei ole asjakohane selle kindlakstegemisel, kas sadamavaldajad tegelevad majandustegevusega, sest liidu ühiste normide kohaldamisest kõrvalehoidmiseks ei saa tugineda ainult riiklikele tingimustele. Majandustegevusena saab iseloomustada teenuseid, mida tavaliselt osutatakse tasu eest ⁽⁶²⁾. Sadamavaldajate saadud tasude näol on tegemist tasuga, mida kasutajad maksavad konkreetsete teenuste osutamise eest. Nagu Üldkohus juba märkis Hispaania sadamaid käsitleva juhtumi puhul, kus sadamad samuti väitsid, et sadamatasud on maksud, on sadamatasud sadamataristu kasutamise eest võetavad tasud ⁽⁶³⁾.

4.1.1.7. Sadamavaldajate majandustegevus ei ole kõrvaltegevus

- (117) Itaalia on arvamusel, et sadamavaldajate majandustegevus sadamate haldamisel on vähetähtis ja sadamavaldajate ettevõtjateks liigitamiseks ebapiisav. Euroopa Kohtu praktika välistab võimaluse liigitada ettevõtjateks asutused, mis on loodud ja mida reguleeritakse avalike ja mittemajanduslike funktsioonide ja tegevuste elluviimiseks, ent mis samal ajal teostavad teatavat majandustegevust ⁽⁶⁴⁾.
- (118) Samuti leiab Itaalia, et tegevust, millel võib olla sadama vara haldamisel majanduslik tähtsus ja mis võib olla asjakohane kontsessioonitasude kindlaksmääramisel, ei saa käsitada eraldiseisvana sadamavaldajale õigusaktidega ülesandeks tehtud avalikust tegevusest, nagu sadama vara kontrollimine ja haldamine. Itaalia väitel ei tuleks sadamavaldajate võetavaid kontsessioonitasusid seega käsitada äriühingu tuluna.
- (119) Komisjon soovib meelde tuletada, et asjaolu, et üksus teostab osa oma tegevuse puhul ametiasutuse volitusi, ei välista iseenesest tema liigitamist ettevõtjaks liidu konkurentsioiguse tähenduses tema majandustegevuse osas ⁽⁶⁵⁾.
- (120) Kohtupraktika kohaselt tegutseb avalik-õiguslik üksus, kui ta tegeleb majandustegevusega, mida on võimalik käsitada tema ametiasutuse pädevuste teostamisest eraldiseisvana, sellise tegevuse osas ettevõtjana. Seevastu kui seda majandustegevust ei saa käsitada tema kui ametiasutuse pädevuste teostamisest eraldiseisvana, siis on kogu kõnealuse üksuse tegevus jätkuvalt nende pädevuste teostamisega seotud tegevus ⁽⁶⁶⁾.

⁽⁶¹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 82.

⁽⁶²⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 75.

⁽⁶³⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 15. märts 2018, Naviera Armas vs. komisjon, T-108/16, ECLI:EU:T:2018:145, punkt 124.

⁽⁶⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. jaanuar 1994, SAT Fluggesellschaft vs. Eurocontrol, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. märts 2009, Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07, ECLI:EU:C:2009:191.

⁽⁶⁵⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika.

⁽⁶⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank, C 138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 38; kohtuotsus, Üldkohus, 12. september 2013, Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, punkt 29; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 26. märts 2009, Selex Sistemi Integrati vs. komisjon, C-113/07, ECLI:EU:C:2009:191, punktid 71–80; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 86; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 82.

- (121) Komisjon märgib, et ei Itaalia ega ükski huvitatud isik ole esitanud tõendeid selle kohta, et sadamate majandustegevust saab käsitada nende avaliku võimu volitustest eraldiseisvana. Pelgalt asjaolust, et nende tegevuste vahel võib olla majanduslik seos, kuna sadamate majandustegevus võimaldab täielikult või osaliselt rahastada nende mittemajanduslikku tegevust, ei piisa selle tõendamiseks, et need tegevused on kohtupraktika tähenduses lahutamatult seotud ⁽⁶⁷⁾.
- (122) Samuti märgib komisjon, et käesoleval juhul ei ole sadamavaldajate majandustegevus kohustuslik mittemajandusliku tegevuse tõttu, mida nad teostavad avalikes huvides, ning esimese puudumise korral ei kaotaks mittemajanduslik tegevus tingimata oma kasulikkust ⁽⁶⁸⁾.
- (123) Ühtlasi märgib komisjon, et ei Itaalia ega huvitatud isikud ole tõendanud, et sadamate majandustegevus on avalikes huvides teostatava tegevuse kõrvaltegevus ⁽⁶⁹⁾. Vastupidi, sadamatasud (täpsemalt lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrukohatasud) ja kontsessioonitasud moodustavad sadamavaldajate tegevustulust suurema osa, sest nendega seotud tegevus on sadamavaldajate põhitegevus ⁽⁷⁰⁾.
- (124) Seepärast järeldab komisjon, et sadamavaldajate majandustegevust ei saa käsitada kohtupraktika tähenduses eraldiseisvana nende mittemajanduslikust tegevusest, mida nad teostavad avalikes huvides ⁽⁷¹⁾. Selle tulemusel on komisjon seisukohal, et sadamavaldajaid tuleb käsitada ettevõtjatena sel juhul, kui – ja sel määral, mil – nad tegelikult tegelevad ühe või mitme majandustegevusega ⁽⁷²⁾.

4.1.1.8. Seadusliku monopoli staatus ei ole piisav sadamavaldajate tegevuse mittemajanduslikuna käsitamiseks

- (125) Itaalia ja mitu huvitatud isikut väidavad, et sadamavaldajatel ei ole konkurente ja puudub turg, kus nad tegutseksid. Kuna puudub turg, kus oma teenuseid pakkuda, ei saa sadamavaldajaid käsitada ettevõtjatena. Samuti märkis mõni huvitatud isik, et sadamate haldamine erineb lennujaamade haldamisest.
- (126) Sellega seoses märgib komisjon, et üksus, kellel on seaduslik monopol, võib pakkuda turul kaupu ja teenuseid ning olla seega ettevõtja aluslepingu artikli 107 tähenduses. Majandustegevuse mõiste on objektiivne, tulenedes faktilistest asjaoludest, eeskätt asjaomaste teenuste turu olemasolust ⁽⁷³⁾.

⁽⁶⁷⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 87; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 84.

⁽⁶⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank, C 138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 41; kohtuotsus, Üldkohus, 12. september 2013, Saksamaa vs. komisjon, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, punkt 41; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 89; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 82.

⁽⁶⁹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 90; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 87.

⁽⁷⁰⁾ Relazione sull'attività delle autorità di sistema portuale, Anno 2017, Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, avaldatud 16. septembril 2019 (<http://www.mit.gov.it/node/11420>).

⁽⁷¹⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 89; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 84.

⁽⁷²⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 2012, Compass-Datenbank, C 138/11, ECLI:EU:C:2012:449, punkt 37; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 64.

⁽⁷³⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 56.

- (127) Samuti tuleb komisjon meelde, et liidu kohtud on otsustanud, et lennuettevõtjatele lennujaama rajatiste kasutamise võimaldamine tasu eest kujutab endast majandustegevust ⁽⁷⁴⁾. Komisjon on seisukohal, et lennujaamataristule lennujaamatasu eest juurdepääsu andmise ja sadamataristule sadamaõiguste eest juurdepääsu andmise vahel ei ole sisulist erinevust, ⁽⁷⁵⁾ eriti kuna ka lennujaamadel on sarnane seaduslik monopol nagu Itaalia sadamavaldajatel. Sadamavaldajad käitavad ise sadamataristut, kui nad võimaldavad laevaomanikele ja -käitajatele juurdepääsu sadamataristule või seda tasu eest rendivad ⁽⁷⁶⁾.
- (128) Seepärast järeldeb komisjon, et Itaalia ja mõne huvitatud isiku esitatud argumendid ei ole piisavad selleks, et käsitada sadamavaldajate tegevust mittemajanduslikuna.

4.1.1.9. Järeldus

- (129) Eespool kirjeldatud arvesse võttes järeldeb komisjon, et sadamavaldajad tegelevad majandustegevusega ja liigituvad seoses sellise tegevusega ettevõtjateks asutamislepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

4.1.2. Riigi ressursside kasutamine ja riigiga seostatavus

- (130) Selleks et meede kujutaks endast riigiabi, peab see aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt olema antud riigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul. Käesoleva juhtumi puhul põhineb äriühingu tulumaksust vabastus eeskätt konsolideeritud maksuseaduse artikli 74, nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad ja kohaldavad (vt põhjendused 50–52). Konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 kohaselt ei ole riigiorganid ja haldusasutused ning muud territoriaalsed organid, näiteks piirkonnad ja omavalitsused, kohustatud äriühingu tulumaksu maksma. Itaalia ametiasutuste seisukohast on sadamavaldajad avalik-õiguslikud asutused, kes täidavad üksnes haldusfunktsioone, ja seega kohaldatakse nende suhtes konsolideeritud maksuseaduse artiklit 74. Seega on meede seostatav riigiga.
- (131) Samuti on saamata jäänud maksutulu samaväärne riigi ressurssidest tehtud maksukulutusega.
- (132) Nagu liidu kohtud on otsustanud, vastab meede, millega avalik-õiguslikud asutused annavad teatavatele ettevõtjatele maksuvabastuse, mis ei too küll kaasa riigi ressursside ülekandmist, ent asetab maksuvabastuse saajad soodsamasse rahalisse olukorda kui teised maksukohustuslased, riigi ressursside mõistele aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ⁽⁷⁷⁾.
- (133) Majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamisega loobuvad Itaalia ametiasutustel seega tulust, mille näol on tegemist riigi ressurssidega. Seetõttu on komisjon seisukohal, et asjaomase meetmega kaasneb riigi ressursside kaotus ja seega võimaldatakse meetet riigi ressurssidest.
- (134) Seoses mõne huvitatud isiku argumendiga, mille kohaselt ei kaasne sadamavaldajate äriühingu tulumaksu maksmise kohustusest vabastamisega mingit maksutulu kaotust, sest sadamavaldajad on osa riigist, tuleb meelde, et liidu õiguskord on omandi õigusliku režiimi suhtes neutraalne ⁽⁷⁸⁾ ega piira mingil viisil liikmesriikide õigust tegutseda ettevõtjana. Kuid kui avalik-õiguslikud asutused teevad otseselt või kaudselt mis tahes vormis majandustehinguid, kohaldatakse nende suhtes liidu riigiabi eeskirju ⁽⁷⁹⁾. Kooskõlas väljakujunenud kohtupraktikaga tuleb seepärast

⁽⁷⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. oktoober 2002, *Aéroports de Paris vs. komisjon*, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617, punkt 78; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. detsember 2000, *Aéroports de Paris vs. komisjon*, T-128/98, ECLI:EU:C:2000:290, punkt 121.

⁽⁷⁵⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, *Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon*, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 71; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, *UPF vs. komisjon*, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 65.

⁽⁷⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 19. detsember 2012, *Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle vs. komisjon*, C-288/11, ECLI:EU:C:2012:821; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, *Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon*, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 72.

⁽⁷⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. märts 1994, *Banco Exterior de España vs. Ayuntamiento de Valencia*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, punkt 14.

⁽⁷⁸⁾ Aluslepingu artiklis 345 on sätestatud järgmine: „Aluslepingud ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides“.

⁽⁷⁹⁾ Vt nt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. juuli 1986, *Belgia vs. komisjon*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, punkt 12.

eristada kohustusi, mille riik võtab kui äriühingu omanik, tema kohustustest avalik-õigusliku asutusena⁽⁸⁰⁾. See tähendab seda, et tulu, mida riik võib saada tulenevalt sellest, et ta on riigiettevõtte omanik, ei saa võtta arvesse selle hindamisel, kas talle antud maksusoodustus mõjutab riigi ressursse. Peale selle ei ole ei Itaalia ega ükski huvitatud isik esitanud mingeid argumente, mis tõendaks, et sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamisega seotud maksusoodustus piirduks sadamavaldajate institutsiooniliste ülesannete rahastamiseks vajaliku summaga.

4.1.3. Eelis

- (135) Selleks et meede kujutaks endast riigiabi, peab see andma kasusaajale rahalise eelise. Eelise mõiste ei hõlma üksnes positiivset kasu, vaid ka sekkumisi, mis mitmesuguses vormis leevendavad tavapäraselt ettevõtja kantavaid kulusid⁽⁸¹⁾.
- (136) Kõnealuse meetme alusel on sadamavaldajad äriühingu tulumaksust vabastatud, samal ajal kui teiste ettevõtjate suhtes põhimõtteliselt kohaldatakse äriühingu tulumaksu. Maksuvabastusega vähendatakse kulusid, mis tavaliselt kuuluvad majandustegevusega tegeleva äriühingu tegevuskulude hulka. Sellega antakse sadamavaldajatele eelis võrreldes teiste ettevõtjatega, kes sellist maksusoodustust ei saa, kuigi nad tegelevad majandustegevusega. Sellest järeldub, et meetmega kaasneb sadamavaldajate jaoks eelis.
- (137) Komisjon märgib, et Itaalia ametiasutused ei väida, et sadamavaldajatel on avaliku teenindamise kohustus ja et maksuvabastusega hüvitatakse sadamavaldajatele avaliku teenindamise kohustuse täitmisel kantud kulud. Samuti ei leia komisjon, et täidetud oleksid Altmargi kohtuotsuse kriteeriumid,⁽⁸²⁾ sest sadamavaldajad ei pea täitma selgelt määratletud avaliku teenindamise kohustusi. Peale selle ei ole kõnealune meede, mille puhul on abisumma seotud teenitud kasumiga, seotud ega piiratud avaliku teenindamise ülesande netokuludega. See ei tulene ka meetmest kasu saajatele sellise ülesande täitmiseks antud volitusest.
- (138) Majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamisega annavad Itaalia ametiasutused neile seega eelise. Seetõttu järeldab komisjon, et kõnealuse meetmega antakse sadamavaldajatele eelis.

4.1.4. Konkurentsi moonutamine ja mõju kaubandusele

- (139) Aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt peab meede selleks, et selle saaks liigitada abiks, mõjutama liidusisest kaubandust ja kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi.

4.1.4.1. Konkurentsi ja konkurentsiturude olemasolu

- (140) Esiteks tuleb komisjon meelde, et seoses sadamavaldkonna määruse eelnõuga huvitatud isikutega peetud avaliku konsulteerimise raames rõhutasid kõik sidusrühmad vajadust stabiilsete ja võrdsete tingimuste järele sadamatevahelise konkurentsi jaoks liidus⁽⁸³⁾.
- (141) On tõsi, et mõnes liikmesriigis on sadamate põhitaristu käitamine õigusaktidega reserveeritud teatavatele üksustele. Sellega seoses ei tohi nendes liikmesriikides käitada sadama põhitaristut teistest liikmesriikidest pärit käitajad, seega võib lugeda, et see konkreetne turg ei ole vähemalt teataval määral liberaliseeritud ega konkurentstile avatud. See konkreetne turg ei ole aga ainus turg, millel sadamavaldajate eelis võib konkurentsi moonutada⁽⁸⁴⁾.

⁽⁸⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. september 1994, Hispaania vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, punkt 22.

⁽⁸¹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 23. veebruar 1961, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg vs. Euroopa Söe- ja Teraseühenduse Ülemamet, kohtuasi 30/59, ECLI:EU:C:1961:2, punkt 19; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. november 2001, Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, punkt 38.

⁽⁸²⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmarm Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁸³⁾ Vt sadamateenuste määruse ettepaneku punkt 2.1. Vt ka komisjoni teatis Euroopa sadamapoliitika kohta (KOM(2007) 616 (lõplik), II osa punkt 4.2).

⁽⁸⁴⁾ Vt kohtujurist Wahl'i 23. jaanuari 2019. aasta ettepanek kohtuasjas Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, ECLI:EU:C:2018:712, punkt 66: „[...] Euroopa Kohus [on] juba leidnud, et asjaolu, et turg ei ole liberaliseeritud, ei välista tingimata seda, et riigiabi võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi“. Vt ka kohtuotsus, Euroopa Kohus, 23. jaanuar 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, punkt 38 jj.

- (142) Esiteks võivad logistika- ja transpordiettevõtjad, kes soovivad kaupu vedada, teha seda eri viisil, muu hulgas kasutades teisi (välisriikide või omamaiseid) sadamaid, mida haldavad teised sadamavaldajad, või üldse mitte sadamaid kasutada. Eri liikmesriikide sadamad võivad kasutada sama sisemaad, seega konkureerivad sadamavaldajad asjaomast sisemaad teenindada soovivatele käitajatele transporditeenuste osutamisel. Selline olukord võib esineda näiteks Loode-Itaalia ja Lõuna-Prantsusmaa sadamakäitajate puhul. Seega konkureerivad sadamavaldajate pakutavad teenused (sadamatele juurdepääsu võimaldamine) vähemalt teataval määral teenustega, mida pakuvad teised sadamavaldajad ja teised transporditeenuste pakkujad Itaalias ja muudes liikmesriikides. Üldisemalt märgib komisjon, et kuna sadamad osalevad suures ulatuses kaupade ja reisijate rahvusvahelises veos, mõjutab Itaalia sadamavaldajatele antud mis tahes eelis juba oma olemuselt konkurentsi ja liidusisest kaubandust.
- (143) Sellega seoses ei sea asjaolu, et sadamavaldajad on ainsad üksused, kellel on õigus oma sadamataristut kasutada (ja pakkuda sadamataristule juurdepääsu), kahtluse alla laiema konkurentsituru olemasolu, kus sadamavaldajate osutatavad transporditeenused (juurdepääs sadamataristule) konkureerivad teiste Itaalias asutatud transpordiettevõtjate ja teiste sadamate või transporditeenuse osutajatega muudes liikmesriikides⁽⁸⁵⁾. Sadamataristu kasutajad võivad kasutada muid sadamaid (Itaalias või välisriikides) ja muid transpordiliike, seega konkureerivad sadamavaldajad teenuste osutamisel teiste ettevõtjatega transporditeenuste laiemal turul ja sadamateenuste kitsamal turul (teised liidu sadamad pakuvad juurdepääsu liidu turule ja seega ka Itaaliale, mõnikord ühendatuna maantee-, raudtee- või veetranspordiga)⁽⁸⁶⁾.
- (144) Ka kontsessioonäärid, kes soovivad sadamateenuseid osutada, võivad seda teha muudes sadamates, mida haldavad teised sadamavaldajad. Sadamavaldajad konkureerivad nende ettevõtjate (sadamateenuseid osutavate kontsessioonäärde) ligimeelitamise nimel. Kontsessioonäärde otsuses eelistada üht sadamat teisele mängib rolli ka tasu määr, mida sadamavaldajad neile maa ja taristu (sadamaseadmete) kättesaadavaks tegemise eest võtavad⁽⁸⁷⁾. Kohtupraktikas on tunnistatud konkurentsi ja piiriülese mõju olemasolu sellel turul⁽⁸⁸⁾.
- (145) Peale selle võivad ettevõtjad, kes soovivad asuda sadama lähedusse, seada end sisse ka väljaspool sadamat (ja mitte tingimata sadamavaldajatele kuuluval või nende hallataval maal), seega konkureerivad sadamavaldajad teiste ettevõtjatega, kes rendivad maad väljaspool sadamaid.
- (146) Kokkuvõttes leiab komisjon, et sadamavaldajad võivad konkureerida omavahel ja teiste sadamatega Euroopas ning et sadamavaldajate maksuvabastus mõjutab seega tõenäoliselt konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.

4.1.4.2. Konkurentsi moonutamine

- (147) Riigi võetud meede moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, kui see suudab parandada abisaaja konkurentsis seisundit võrreldes teiste ettevõtjatega, kellega ta konkureerib⁽⁸⁹⁾. Üldjuhul eeldatakse, et konkurentsi moonutamisega aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses on tegemist siis, kui riik annab ettevõtjale rahalise eelise sektoris, kus on või võib olla konkurents⁽⁹⁰⁾. Avaliku sektori toetus suudab konkurentsi moonutada isegi siis, kui see ei aita toetust saaval ettevõtjal laieneda ega turuosa omandada. Piisab sellest, kui ettevõtja võib abi toel

⁽⁸⁵⁾ Seega ei ole täidetud riigiabi mõistet käsitleva komisjoni teatise punktis 188 sätestatud tingimused. Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016, lk 1–50).

⁽⁸⁶⁾ „Sadamate konkurents võib hõlmata ka sadamavaldajatevahelist konkureerimist parimate (nii materiaalsete kui ka mittemateriaalsete) võimaluste pakkumisel kõikide eri tegevusalade tarneahelates osalejatele (nt stividorfirmad, laevandusettevõtjad, kaubasaatjad ja mitmeliigilist transpordi pakkuvad ettevõtjad).“ Notteboom T., de Langen P. (2015), „Container Port Competition in Europe“ (Konteinersadamate konkurents Euroopas), väljaandes Lee CY., Meng Q. (toim), „Handbook of Ocean Container Transport Logistics“ (Ookeanikonteinerite transpordilogistika käsiraamat), International Series in Operations Research & Management Science, kd 220.

⁽⁸⁷⁾ „Sadamavaldajate tasandil võisteldakse peamiselt parimate põhitaristu- (dokid, kaid) ja nn infostruktuurivõimaluste (IT), parimate logistika-/jaotusvõimaluste ning sadamakasutajate jaoks väikseimate kulude pakkumise nimel.“ Notteboom T., de Langen P. (2015), „Container Port Competition in Europe“, väljaandes Lee CY., Meng Q. (toim), „Handbook of Ocean Container Transport Logistics“, International Series in Operations Research & Management Science, kd 220.

⁽⁸⁸⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punkt 99; kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 103.

⁽⁸⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. september 1980, Philip Morris Holland BV vs. Euroopa Ühenduste Komisjon, kohtuasi 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11; kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 15. juuni 2000, Alzetta ja teised vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, ECLI:EU:T:2000:151, punkt 80.

⁽⁹⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 24. juuli 2003, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, punktid 78 ja 79.

omandada tugevama konkurentsiseisundi kui see, mis tal oleks olnud siis, kui abi ei oleks antud. Et abi peetaks selles kontekstis konkurentsi kahjustavaks, piisab tavaliselt sellest, et abiga antakse selle saajale eelis, vabastades ta kuludest, mida ta oleks vastasel korral oma igapäevase äritegevuse käigus kandma pidanud ⁽⁹¹⁾.

- (148) Kuna kõnealuse meetme näol on tegemist abikavaga, mida kohaldatakse erineva suuruse, geograafilise asukoha ja tegevusega sadamavaldajate suhtes, ei ole selle kindlakstegemiseks, et hinnatav meede on riigiabi, vaja üksikjuhtumite kaupa tõendada, et asjaomane meede toob iga sadamavaldaja puhul kaasa konkurentsi moonutamise ja kaubanduse kahjustamise ⁽⁹²⁾.
- (149) Äriühingu tulumaksust vabastamisega antakse sadamavaldajatele eelis, mis tõenäoliselt parandab nende konkurentsis seisundit. Eelkõige on üks Euroopa eri sadamate suhtelist konkurentsivõimet moonutav tegur sadamavaldajate osutatud teenuste hind (loa- ja kontsessioonitasud, lastitud ja lossitud kaupadelt võetavad tasud ja ankrkohatasud) ⁽⁹³⁾.
- (150) Itaalia on väitnud, et sadamavaldajatel on oma tegevuse eest tasude kehtestamisele üksnes piiratud mõju. Avaliku õiguse aktiga kehtestatud loa- ja kontsessioonitasude kindlaksmääramise kriteeriumides on aga määratletud üksnes miinimumtasu ja seega jäetakse sadamavaldajatele oma tasude määra kehtestamisel kaalutlusruum (vt punkt 4.1.1.5). Igal juhul ei välistaks ka üksnes kesksel tasandil kehtestatud tasud, mille puhul individuaalsetel sadamavaldajatel ei ole mingit kaalutlusruumi keskselt kehtestatud tasumäära mõjutamiseks, konkurentsi moonutamist, kuna ettevõtjad võivad konkureerida ka muude parameetrite kui hinna osas (teenuse kvaliteet jne) ja kuna sadamavaldajatele kõnealuse maksuvabastusega antud eelis võib neil ühtlasi aidata parandada osutatavate teenuste kvaliteeti ning meelitada ligi laevaomanikke ja -kätajaid.
- (151) Seega järeldab komisjon, et majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamisega annavad Itaalia ametiasutused neile eelise, mis võib mõjutada konkurentsi. Seepärast on komisjon seisukohal, et kõnealune meede moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi.

4.1.4.3. Mõju kaubandusele

- (152) Avaliku sektori toetus ettevõtjatele kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Ei ole vaja tõendada, et abil on tegelik mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele, vaid üksnes seda, et abi võib kõnealust kaubandust mõjutada ⁽⁹⁴⁾. Liidu kohtud on otsustanud, et kui riigiabi tugevdab ühe ettevõtja seisundit liidusiseses kaubanduses teiste konkureerivate ettevõtjate suhtes, tuleb leida, et abi mõjutab viimaseid ⁽⁹⁵⁾.
- (153) Kõnealune kohtupraktika on käesoleva juhtumi puhul kohaldatav, sest vabastus äriühingu tulumaksust tugevdab sadamavaldajate seisundit. See võimaldab neil vähendada oma tasusid ning muuta nende hallatav sadamataristu laevaomanike ja -kätajate, eelkõige teistest liikmesriikidest pärit laevaomanike ja -kätajate jaoks atraktiivsemaks.

⁽⁹¹⁾ Kohtuotsus, 3. märts 2005, Heiser, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, punkt 55.

⁽⁹²⁾ Kohtuotsus, Üldkohus, 30. aprill 2019, UPF vs. komisjon, T-747/17, ECLI:EU:T:2019:271, punkt 102.

⁽⁹³⁾ Sadamate osutatavate transporditeenuste hind moodustab sageli olulise osa transpordi koguhinnast. Vt „Euroopa meresadamad aastal 2030: ees seisvad väljakutsed“, Euroopa Komisjoni 23. mai 2013. aasta teabekiri: „Sadamateenuste maksumus ja kvaliteet on Euroopa majanduselu jaoks oluline näitaja. Sadamakulud võivad moodustada olulise osa logistikaahela kogukuludest. Selliste ettevõtete jaoks, kes kasutavad kaupade lähimerevedu ja pakuvad uksest-ukseni teenust, moodustavad veoste käitlemine, sadamatasud ja sadama mereteenused sageli 40–60 % logistikakuludest.“ (komisjoni allajoonitud). Vt joonealune märkus nr 72.

⁽⁹⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. jaanuar 2015, Eventech, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 65; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. mai 2013, Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 76.

⁽⁹⁵⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 14. jaanuar 2015, Eventech, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, punkt 66; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. mai 2013, Libert ja teised, liidetud kohtuasjad C-197/11 ja C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, punkt 77; kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 4. aprill 2001, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia vs. komisjon, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, punkt 41.

- (154) Käesoleva juhtumi puhul osalevad Itaalia sadamad liidusiseses kaubanduses, seega mõjutab asjaomastele sadamavaldajatele antud eelis liidusisest kaubandust. Itaalia sadamad osalevad aktiivselt liidusiseses kaubanduses ja mitu Itaalia sadamat kuulub konteinerivedude ja kaubaveo mahu poolest kõige olulisemate sadamate hulka kogu liidus. Avalikult kättesaadava teabe põhjal ilmneb, et 2019. aastal kuulus Euroopa 15 tähtsaima konteinersadama hulka kaks Itaalia sadamat – Genova ja Gioia Tauro. ⁽⁹⁶⁾
- (155) Äriühingu tulumaksu maksmisest tehtud erandi tagajärjel, millega vabastatakse kõnealused sadamavaldajad maksukohustusest, mida nad vastasel korral oleksid pidanud täitma ja mida peavad täitma konkureerivad ettevõtjad, vabaneb rahalisi vahendeid, mida need ettevõtjad saavad oma äritegevusse investeerida, mis omakorda mõjutab nende toodete ja teenuste turul pakkumise tingimusi, moonutades seeläbi konkurentsi siseturul. Sellest tulenevalt mõjutab sadamavaldajate maksuvabastus liidusisest kaubandust.
- (156) Seoses Itaalia väitega, mille kohaselt enamik Itaalia sadamaid ei konkureeri isegi potentsiaalselt Euroopa turgudel, vaid peamiselt Põhja-Aafrika sadamatega, märgib komisjon, et Itaalia ametiasutused ei ole esitanud mingeid andmeid selle seisukoha põhjendamiseks ⁽⁹⁷⁾.
- (157) Seega annavad Itaalia ametiasutused majandustegevusega tegelevate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamisega neile eelise, mis võib mõjutada liidusisest kaubandust.

4.1.5. Meetme valikulisus

- (158) Selleks et käsitada meedet riigiabina, peab see olema valikuline, ⁽⁹⁸⁾ st sellega peab eelistama üksnes teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist. Väljakujunenud kohtupraktika ⁽⁹⁹⁾ kohaselt koosneb maksumeetme varalise valikulisuse hindamine kolmest etapist: esiteks tuleb kindlaks teha, milline on asjaomases liikmesriigis üldkohaldatav või tavapärase maksustamiskord (nn võrdlusbaas), ja seda uurida. Teiseks tuleb selle üldkohaldatava või tavapärase maksustamiskorra alusel hinnata ja kindlaks teha, kas kõnealuse maksumeetmega antav soodustus võib olla valikuline. Selleks tuleb tõestada, et meede kaldub tavakorrast kõrvale, kuna sellega tehakse vahet ettevõtjate vahel, kes on asjaomase korraga taotletavat eesmärki arvestades võrreldavas faktilises ja juriidilises olukorras. Kolmandaks, kui selline kõrvalekalle esineb, on vaja uurida, kas see tuleneb maksusüsteemi, mille osa see on, olemusest või üldisest korraldusest ja on seega põhjendatav süsteemi olemuse või loogikaga. Seda silmas pidades on liikmesriigi ülesanne tõendada, et erinev maksustamislahendus tuleneb otseselt selle süsteemi aluspõhimõtetest või suunistest ⁽¹⁰⁰⁾.

4.1.5.1. Võrdlusbaas

- (159) Maksumeetme valikulisuse hindamisel tuleb kõigepealt määratleda asjakohane võrdlusbaas ja teha seejärel kindlaks, kas selle baasi alusel kaasneb kõnealuse meetmega diskrimineerimine. Võrdlusbaas koosneb järjepidevast reeglite kogumist, mida üldjuhul kohaldatakse objektiivsete kriteeriumide alusel kõikide ettevõtjate suhtes, kes kuuluvad võrdlusbaasi kohaldamisalasse, mis on määratletud selle eesmärgiga.

⁽⁹⁶⁾ „Top 15 container ports in Europe in 2019: TEU volumes and growth rates“ (Euroopa 15 tähtsaimat konteinersadamat 2019. aastal: TEU mahud ja kasvumäärad), T. Notteboom, 21.2.2020 (<https://www.porteconomics.eu/2020/02/21/top-15-container-ports-in-europe-in-2019-teu-volumes-and-growth-rates>).

⁽⁹⁷⁾ Avalikult kättesaadav teave näitab, et Itaalia sadamavaldajad konkureerivad muude Vahemere maade, nagu Hispaania, Prantsusmaa, Malta ja Kreeka sadamatega. Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti, Piano Strategico Nazionale della Portualità e della Logistica (2014) (https://mit.gov.it/mit/mop_all.php?p_id=23291), lk 23, 91 ja 152; Panaro, Buonfanti, Murgia, Ripoli, Porti e Mediterraneo, Assoporti e SRM (2011) (https://www.assoporti.it/media/3047/porti_e_mediterraneo_def.pdf), lk 3; Arianna Buonfanti, Lo shipping e la portualità nel Mediterraneo: opportunità e sfide per l'Italia, Rivista di Economia e Politica dei Trasporti (2013), n°3, articolo 1, ISSN 2282-6599, lk 6 ja 12.

⁽⁹⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. detsember 2005, Itaalia vs. komisjon, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, punkt 94.

⁽⁹⁹⁾ Komisjoni teatis riigiabi mõiste kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (ELT C 262, 19.7.2016), punkt 128.

⁽¹⁰⁰⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. september 2006, Portugal vs. komisjon, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, punkt 81.

- (160) Käesoleva juhtumi puhul leiab komisjon, et võrdlusbaas on Itaalia äriühingu tulumaksu süsteem, mis on sätestatud Itaalia konsolideeritud maksuseaduses (TUIR, vt põhjendused 38–43), sealhulgas maksukohustuslaste ja maksustatava tulu määratlused, mis tulenevad konsolideeritud maksuseaduse artiklist 72 koostöimes artikliga 73.
- (161) Konsolideeritud maksuseaduse artiklis 72 on sätestatud põhimõte, mille kohaselt äriühingu tulumaksu kohaldatakse kogu rahalise või mitterahalise tulu suhtes.
- (162) Konsolideeritud maksuseaduse artikli 73 lõikega 1 kohaldatakse äriühingu tulumaksu igat liiki äriühingute, sealhulgas vastastikuste kindlustusseltside, samuti ühistute, muude avalik-õiguslike ja eraõiguslike üksuste kui äriühingute ning usaldusfondide suhtes, olenemata sellest, kas nende ainus või peamine eesmärk on äritegevusega tegelemine või mitte.
- (163) Artiklis 75 on sätestatud põhimõte, et äriühingu tulumaksu kohaldatakse kogu netotulu suhtes ning et ühelt poolt selliste äriühingute või avalik-õiguslike ja eraõiguslike üksuste suhtes, mille ainus või peamine eesmärk on äritegevusega tegelemine (konsolideeritud maksuseaduse artiklid 81–141),⁽¹⁰¹⁾ ja teiselt poolt selliste avalik-õiguslike ja eraõiguslike üksuste suhtes, mille ainus või peamine eesmärk ei ole äritegevusega tegelemine (konsolideeritud maksuseaduse artiklid 143–150),⁽¹⁰²⁾ kohaldatakse erinevaid eeskirju. Artiklites 76 ja 77 on määratletud vastavalt äriühingu tulumaksu määr ja maksustamisperiood.
- (164) Eespool kirjeldatud tuleneb, et Itaalias kehtivate äriühingu tulumaksu normide põhjal kohaldatakse äriühingu tulumaksu põhimõtteliselt igat liiki tulu suhtes, mida teenivad äriühingud (artikli 73 lõike 1 punkt a) või muud avalik-õiguslikud või eraõiguslikud üksused kui äriühingud (artikli 73 lõike 1 punktid b ja c), sealhulgas juhul, kui asjaomaste üksuste ainus või peamine eesmärk ei ole äritegevusega tegelemine.

4.1.5.2. Erand

- (165) Konsolideeritud maksuseaduse artiklis 74 on sätestatud konkreetset riigi ja avalik-õiguslike asutuste suhtes kohaldatavad normid. Samuti on selles sättes täpsustatud tegevus, mida ei käsitata äritegevusena.
- (166) Konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 kohaselt ei kohaldata riigiorganite ja haldusasutuste, sealhulgas autonoomse korraldusega riigiorganite ja haldusasutuste (isegi kui tegemist on juriidiliste isikutega), omavalitsuste, kohalike ametiasutuste konsortsiumide, riigivara haldavate liitude ja organite, mägikogukondade, provintside ja piirkondade suhtes äriühingu tulumaksu. Itaalia ametiasutused käsivad sadamavaldajaid riigivara haldavate asutustena. Nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad ja kohaldavad, on konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 tagajärjel seega tekkinud olukord, kus sadamavaldajad on Itaalias vabastatud äriühingu tulumaksust, sealhulgas siis, kui tegemist on sadamavaldajate taristu kasutamisest saadava tuluga.
- (167) Kui meetmega soodustatakse teatud ettevõtjaid või teatud kaupu, mis on võrdlussüsteemi eesmärki arvesse võttes võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras, siis on meede esmapilgul valikuline. Käesoleva juhtumi puhul on sadamavaldajad ja teised juriidilised isikud võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras, võttes arvesse äriühingu tulumaksu eesmärki, mis on maksustada äriühingute ja teiste juriidiliste isikute tulu, olenemata sellest, kas nende ainus või peamine eesmärk on äritegevusega tegelemine või mitte. Seepärast soodustatakse konsolideeritud maksuseaduse artikliga 74, nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad ja kohaldavad, sadamavaldajaid teiste juriidiliste isikute ees, kelle suhtes äriühingu tulumaksu kohaldatakse, võttes arvesse selle maksu eesmärki.
- (168) Itaalia ametiasutuste väitel ei kaldu sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamine kõrvale Itaalia äriühingu tulumaksu süsteemi üldpõhimõtetest, vaid pigem järgib selle süsteemi loogikat, nimelt seda, et mitteärilise tegevuse suhtes üldiselt äriühingu tulumaksu ei kohaldata. See eeldaks, et kogu sadamavaldajate tegevus on mitteäriline. Komisjon märgib aga, et artikli 73 alusel kohaldatakse äriühingu tulumaksu kõikide avalik-õiguslike või eraõiguslike üksuste suhtes, sealhulgas juhul, kui nende ainus või peamine eesmärk ei ole äritegevusega tegelemine. Riik ja muud avalik-õiguslikud asutused on konsolideeritud maksuseaduse artikliga 74 äriühingu tulumaksust vabastatud erandina sellest põhimõttest.

⁽¹⁰¹⁾ Konsolideeritud maksuseaduse artikli 81 kohaselt hõlmab selliste äriühingute maksustatav tulu, mille ainus või peamine eesmärk on äritegevusega tegelemine, tulu „mis tahes allikast“.

⁽¹⁰²⁾ Konsolideeritud maksuseaduse artiklis 143 on selgitatud, et selliste äriühingute maksustatav tulu, mille ainus või peamine eesmärk ei ole äritegevusega tegelemine, hõlmab tulu maast, kapitalist, äritegevusest ja muudest varadest, olenemata sellest, kus need on toodetud ja mis on nende eesmärk, välja arvatud maksuvaba tulu ja tulu, mille suhtes kohaldatakse kinnipeetavat maksu või asendusmaksu.

- (169) Samuti leiavad Itaalia ametiasutused, et sadamavaldajate suhtes ei kohaldata konsolideeritud maksuseaduse artiklit 73, vaid pigem selle artiklit 74. Itaalia ametiasutuste väitel nähakse konsolideeritud maksuseaduse artikliga 74 ette, et üksnes haldusfunktsioone täitvate avalik-õiguslike asutuste suhtes (vt põhjendused 51 ja 52) ei kohaldata äriühingu tulumaksu. Itaalia ametiasutuste arvamus kohaselt ei saa konsolideeritud maksuseaduse artiklit 74 seepärast tõlgendada erandina selle seaduse artiklist 73. Vastupidi, konsolideeritud maksuseaduse artiklitel 73 ja 74 on erinevad ja paralleelsed kohaldamisalad. Itaalia ametiasutuste väitel kehtestatakse nendega kaks erinevat tavapärast maksustamiskorda, mida kohaldatakse konkreetset liiki üksuste suhtes, mis on määratletud üldiselt ja abstraktselt ega ole võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras. Seepärast väidab Itaalia, et äriühingu tulumaksust vabastus ei ole valikuline, sest konsolideeritud maksuseaduse artiklit 74 kohaldatakse nii sadamavaldajate kui ka riigi, mitmesuguste avalik-õiguslike asutuste ja muude avaliku haldusega tegelevate üksuste suhtes objektiivsete, üldiste ja abstraktsete kriteeriumide alusel. Kõik need konsolideeritud maksuseaduse artikliga 74 hõlmatud üksused on samas faktilises ja õiguslikus olukorras.
- (170) Komisjon märgib, et artikliga 74 vabastatakse riik ja muud avalik-õiguslikud asutused äriühingu tulumaksust sel määral, mil nende tegevus on seotud ametiasutuse funktsioonide täitmisega. Selliste üksuste äritegevuse suhtes seevastu põhimõtteliselt kohaldatakse äriühingu tulumaksu. Kui konsolideeritud maksuseaduse artikli 74 või selle haldusasutustepoolse tõlgendamise tulemusel ei maksaks sadamavaldajad äriühingu tulumaksu mitte ühelgi juhul (sealhulgas siis, kui nad tegelevad tegevusega, mida riigiabi eeskirjade alusel käsitatakse majandustegevusena), oleks tegemist majandustegevusega tegelevate ettevõtjate vahelise diskrimineerimisega ELi toimimise lepingu artikli 107 tähenduses. Sellisel juhul tekitaks konsolideeritud maksuseaduse artikkel 74, nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad, eeliseid konkreetsele ettevõtjate kategooriale, ⁽¹⁰³⁾ nimelt sadamavaldajatele, kes on teiste ettevõtjatega võrreldavas õiguslikus ja faktilises olukorras (majandustegevusest saadava tulu seisukohast) ⁽¹⁰⁴⁾.
- (171) Komisjon on seisukohal, et sadamavaldajad ei juhindu toimimispõhimõtetest, mis eristavad neid selgelt teistest ettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse äriühingute tulumaksu ⁽¹⁰⁵⁾. Eelkõige ei ole asjaolu, et sadamavaldajad ei tegele tulundusliku tegevusega, piisav selleks, et käsitada nende olukorda erinevana teistest ettevõtjatest, kelle suhtes kohaldatakse äriühingu tulumaksu ⁽¹⁰⁶⁾. Ükski argument, millele Itaalia tugines selle tõestamiseks, et sadamavaldajad ei ole ettevõtjad ega tegele majandustegevusega (vt punkt 3.2), ei ole äriühingu tulumaksu süsteemi eesmärgi – maksustada äriühingute ja teiste juriidiliste isikute tulu – seisukohast asjakohane ega sellega järjepidev ⁽¹⁰⁷⁾.
- (172) Isegi kui konsolideeritud maksuseaduse artikkel 74 oleks õiguslik alus, mille põhjal sadamavaldajad äriühingu tulumaksu ei maksa, oleks see maksuvabastus esmapilgul valikuline, võttes arvesse sadamavaldajate majandustegevust ⁽¹⁰⁸⁾.

4.1.5.3. Põhjendatus süsteemi loogikaga

- (173) Võttes arvesse asjaolu, et komisjoni arvates on kõnealune maksuvabastus esmapilgul valikuline, peab komisjon kooskõlas liidu kohtute kohtupraktikaga kindlaks tegema, kas see vabastus võib olla põhjendatud selle süsteemi laadi või üldise korraga, mille osa ta on. Seega võib üldise maksusüsteemi kohaldamisest tehtav erand olla põhjendatud juhul, kui asjaomane liikmesriik suudab tõendada, et meede tuleneb otseselt selle liikmesriigi maksusüsteemi aluspõhimõtetest või suunistest.

⁽¹⁰³⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania Kuningriik vs. Gibraltari valitsus ja Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punktid 101–104; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Havenbedrijf Antwerpen ja Maatschappij van de Brugse Zeehaven vs. komisjon, T-696/17, ECLI:EU:T:2019:652, punktid 132–133 ja 194–195.

⁽¹⁰⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 54; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Port autonome du Centre et de l'Ouest ja teised vs. komisjon, T-673/17, ECLI:EU:T:2019:643, punkt 178.

⁽¹⁰⁵⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 55.

⁽¹⁰⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 10. jaanuar 2006, Cassa di Risparmio di Firenze ja teised, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, punkt 123.

⁽¹⁰⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 8. september 2011, Paint Graphos ja teised, liidetud kohtuasjad C-78/08–C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, punkt 54; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Port autonome du Centre et de l'Ouest ja teised vs. komisjon, T-673/17, ECLI:EU:T:2019:643, punktid 178–180.

⁽¹⁰⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania Kuningriik vs. Gibraltari valitsus ja Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 101; kohtuotsus, Üldkohus, 20. september 2019, Port autonome du Centre et de l'Ouest ja teised vs. komisjon, T-673/17, ECLI:EU:T:2019:643, punkt 191.

- (174) Itaalia ametiasutused ja huvitatud isikud ei ole selliseid argumente esitanud. Ka komisjon ei ole suutnud sellist põhjendust kindlaks teha. Seepärast leiab komisjon, et meede ei ole põhjendatud maksusüsteemi loogikaga. Seega leiab komisjon, et meede on valikuline.

4.1.5.4. Järeldus

- (175) Seepärast järeldab komisjon, et Itaalia sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamine kaldub ilma õigustatud põhjuseta kõrvale Itaalia äriühingu tulumaksu süsteemi põhimõtetest, mille kohaselt äriühingu tulumaksu kohaldatakse igat liiki tulule, mida äriühingud või muud avalik-õiguslikud või eraõiguslikud üksused kui äriühingud teenivad. Isegi kui lugeda, et sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamine on kooskõlas Itaalia äriühingu tulumaksu süsteemiga, kuna Itaalia ametiasutuste väitel täidavad nad ainult avalikke ülesandeid, oleks tegemist olukorraga, kus soodustatakse „teatud“ ettevõtjaid või „teatud“ kaupade tootmist ELi aluslepingu artikli 107 tähenduses ⁽¹⁰⁹⁾. Seepärast järeldab komisjon, et sadamavaldajate majandustegevuse suhtes äriühingu tulumaksu kohaldamata jätmine hõlmab valikulist eelist.
- (176) Peale selle järeldab komisjon, et selline ettevõtjate sooduskohtlemine, mida võimaldatakse riigi poolt ja mis on omistatav riigile, suudab moonutada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust. Seepärast järeldab komisjon, et sadamavaldajatele võimaldatud maksuvabastus kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses ⁽¹¹⁰⁾.

5. KOKKUSOBIVUS SISETURUGA

- (177) Riigiabi meetmeid võib pidada siseturuga kokkusobivaks aluslepingu artiklis 93, artikli 106 lõikes 2 ning artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandite alusel.

5.1. Aluslepingu artikkel 93

- (178) Aluslepingu artiklis 93 on sätestatud, et siseturuga võib kokkusobivaks pidada toetusi, mis „vastavad transpordi koordineerimise vajadusele või kujutavad endast avalike teenuste hulka kuuluvate teatud kohustuste täitmise kulude katmist“.
- (179) Kõigepealt märgib komisjon, et käesoleva juhtumi puhul ei osuta miski sellele, et abist rahastatakse meetmeid, mis vastavad transpordi koordineerimise vajadusele. Vastupidi, abi näol on tegemist äriühingu tulumaksust vabastusega, mis ei ole seotud ühegi konkreetse investeeringuga ja on täiesti sõltumatu transpordi koordineerimise vajadusest. Samuti ei ole meede suunatud avaliku teenindamise kohustuste täitmise hüvitamisele.
- (180) Sellest tulenevalt järeldab komisjon, et aluslepingu artikli 93 alusel ei saa meedet käsitada siseturuga kokkusobivana.

5.2. Aluslepingu artikli 107 lõiked 2 ja 3

- (181) Kuna vaatlusaluse meetme näol on tegemist riigiabiga aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, tuleb uurida, kas see on siseturuga kokkusobiv aluslepingu artikli 107 lõigetes 2 ja 3 sätestatud erandite alusel.
- (182) Itaalia ametiasutused ei ole esitanud mingeid argumente aluslepingu artikli 107 lõikes 2 või 3 kirjeldatud erandite kohaldatavuse kohta sadamavaldajatele võimaldatud äriühingu tulumaksust vabastuse suhtes.

⁽¹⁰⁹⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 15. november 2011, komisjon ja Hispaania Kuningriik vs. Gibraltari valitsus ja Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, liidetud kohtuasjad C-106/09 P ja C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, punkt 101.

⁽¹¹⁰⁾ Sarnase juhtumi puhul, mis käsitles Itaalia kohalike ametiasutuste loodud teatavate avalik-õiguslike ettevõtjate äriühingu tulumaksust vabastamist kolme aasta jooksul, võttis komisjon 2002. aastal vastu negatiivse otsuse koos tagasinõudekohustusega, mida kinnitati Euroopa Kohtu 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsusega A2A vs. komisjon, C-318/09 P, ECLI:EU:C:2011:856.

- (183) Komisjon leiab, et kohaldatav ei ole ükski aluslepingu artikli 107 lõike 2 kohane erand, sest vaatlusaluse meetme eesmärk ei ole ükski nimetatud sättes loetletud eesmärkidest. Konkreetsemalt ei ole vaatlusalune meede seotud üksiktarbijatele antava sotsiaalabiga ega loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antava abiga ega Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele antava abiga.
- (184) Aluslepingu artikli 107 lõikes 3 on sätestatud, et siseturuga võib kokkusobivaks pidada a) abi arengu edendamiseks teatavates piirkondades, b) abi teatavate üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide jaoks, c) abi teatud majandustegevuse või teatud piirkondade arendamiseks, d) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks ning e) nõukogu otsuses täpsustatud abi.
- (185) Aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti a alusel on lubatud selline abi, mis on suunatud majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus. See erand ei ole kohaldatav.
- (186) Peale selle ei edenda meede üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimist ning sellega ei kõrvaldata Itaalia majanduse tõsist häiret, nagu on sätestatud aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktis b.
- (187) Samuti ei ole meede suunatud kultuuri edendamisele ega kultuuripärandi säilitamisele, nagu on ette nähtud aluslepingu artikli 107 lõike 3 punktiga d.
- (188) Aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib siseturuga kokkusobivaks pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Olemasolev teave ei osuta aga sellele, et võimaldatud maksusoodustus oleks seotud konkreetsete investeeringutega, millele võib liidu normide ja suuniste alusel abi anda.
- (189) Vastupidi, komisjon leiab, et meetmega vähendatakse kulusid, mida sadamavaldajad peaksid oma äritegevuse käigus tavaliselt kandma, ja seega saab seda pidada tegevusabiks. Üldjuhul ei käsitata sellist abil siseturuga kokkusobivana sel määral, mil see ei ole ajaliselt piiratud ega täpselt kindlaksmääratud üleeuroopalist huvi pakkuva eesmärgi täitmiseks vajalik või sellega proportsionaalne.
- (190) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et aluslepingu artikli 107 lõikes 3 sätestatud erandid ei ole kohaldatavad.
- (191) Eespool kirjeldatust tulenevalt leiab komisjon, et aluslepingu artikli 107 lõigete 2 ja 3 alusel ei saa meedet käsitada siseturuga kokkusobivana.

5.3. Aluslepingu artikli 106 lõige 2

- (192) Kohaldades aluslepingu artikli 106 lõiget 2, võib siseturuga olla kokkusobiv ka abi, mille saajale on tehtud ülesandeks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine.
- (193) Itaalia ametiasutused ei ole aga esitanud mingit teavet, mille põhjal saab järeldada, et sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastus oleks õigustatud aluslepingu artikli 106 lõike 2 alusel. Kõnealune meede, mille puhul on abisumma seotud üksuse maksustatava kasumiga, ei ole seotud ega piiratud avaliku teenuse osutamise ülesande netokuludega. See ei tulene ka meetmest kasu saajatele sellise ülesande täitmiseks antud volitusest. Sellest tulenevalt leiab komisjon, et meedet ei saa käsitada siseturuga kokkusobiva hüvitisena avaliku teenuse osutamise eest ja see ei ole aluslepingu artikli 106 lõike 2 alusel siseturuga kokkusobiv.

6. JÄRELDUS

- (194) Eespool kirjeldatud arvesse võttes leiab komisjon, et Itaalia sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastamist ei saa käsitada siseturuga kokkusobivana.

7. OLEMASOLEV ABI

- (195) Olemasolev abi oleks menetlusmääruse artikli 1 punkti b kohaselt meede, mis kehtis enne aluslepingu jõustumist Itaalias, varem heakskiidetud meede, meede, mida peetakse olemasolevaks abiks vastavalt menetlusmääruse artiklile 17, või meede, mis selle kehtestamise ajal ei olnud abi, vaid muutus selleks siseturu arengu tõttu. Mis tahes abi, mida olemasoleva abi määratlus ei hõlma, käsitatakse uue abina vastavalt menetlusmääruse artikli 1 punktile c.
- (196) Itaalia sadamavaldajate maksuvabastus põhineb konsolideeritud maksuseaduse artiklil 74, nii nagu Itaalia ametiasutused seda tõlgendavad ja kohaldavad.
- (197) Itaalia ametiasutused on kinnitanud, et enne 1958. aastat kohaldati sadamavaldajate suhtes täpselt sama maksustamiskorda kui praegu. Eelkõige on nad kinnitanud, et sadamavaldajate suhtes ei ole kunagi äriühingu tulumaksu kohaldatud. Peale selle ei ole komisjoni käsutuses mingit teavet, mis selle väite ümber lükkaks.
- (198) Seepärast leiab komisjon, et tegemist on olemasoleva abiga kooskõlas menetlusmääruse artikli 1 punkti b alapunktiga i.

8. JÄRELDUS

- (199) Itaalia sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastuse näol on tegemist siseturuga kokkusobimatu olemasoleva riigiabi kavaga.
- (200) Seepärast on asjakohane, et Itaalia lõpetab selle abikava, kaotades Itaalia sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastuse. See meede tuleb võtta kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast ja seda tuleb kohaldada hiljemalt alates meetme vastuvõtmisele järgneval eelarveaastal ja hiljemalt 2022. aastal majandustegevusest saadava tulu suhtes,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Itaalia sadamasüsteeme haldavate sadamavaldajate äriühingu tulumaksust vabastuse näol on tegemist siseturuga kokkusobimatu olemasoleva abikavaga.

Artikkel 2

Itaalia tühistab artiklis 1 osutatud äriühingute tulumaksust vabastuse. Meede, millega Itaalia oma kohustused täidab, tuleb vastu võtta kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast. Kõnealust meetet kohaldatakse alates selle vastuvõtmisele järgneva eelarveaasta algusest ja hiljemalt 2022. aastal.

Artikkel 3

Itaalia teavitab komisjoni kahe kuu jooksul alates käesolevast otsuse teatavakstegemise kuupäevast otsuse täitmiseks võetud meetmetest.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Itaalia Vabariigile.

Brüssel, 4. detsember 2020

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Margrethe VESTAGER